

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Μ' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΜΑΪΟΥ 1991

ΑΡΙΘ. 7

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ Σαμαρείτις ἁγία Φωτεινή. — Μητροπ. Σισανίου Ἀντωνίου, Περὶ τῆς ἀξίας τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. — Ἐπισκόπου Ἀχελώου Εὐθυμίου, Φωνητικὴ διακονία. — π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἡ ἀντιαρετικὴ ποιμαντικὴ τῆς Ἐκκλησίας. — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Προσοχὴ εὐθραυστον! — Λάμπρου Κ. Σκόντζου, Ἡ μοναδικότητα τοῦ μεσιτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου. — Παναγ. Θ. Παπαθεοδώρου, Ἐνα σχολεῖο μὲ παιδαγωγὸ «Γέροντα». — Ἐπίκαιρα. — Φς, Τὸ Βιβλίον. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις - Γεγονότα - Ἀξιοσημείωτα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰακώβου 1 — Τηλέφ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀριστοτέλους 179,
112 51 Ἀθήναι.

Ἡ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΣ ἈΓΙΑ ΦΩΤΕΙΝΗ

Τὴν Ε΄ Κυριακὴ ἀπὸ τὸ Πάσχα, ὅπως καὶ τὴν 26ῃ Φεβρουαρίου, ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴ μνήμη τῆς Σαμαρείτιδος γυναικας, μὲ τὴν ὁποία συνωμίλησεν ὁ Κύριος κοντὰ στὸ φρέσκα τοῦ Ἰακώβ, πὸν θροισκόταν στὴν περιοχὴ τῆς πόλεως Συχάρ.

Κι αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν ὑψηλὴ θέσι, στὴν ὁποία ὁ Χριστὸς ἀνύρωσε τὴ γυναίκα. Ὅπως παρατήρησε ὁ ἀείμνηστος Καθηγητῆς Π. Μπρασιώτης, «ὄδὸν ὑπάρχει διάλογος τοῦ Πλάτωνος στὸ ὄνομα γυναικός, ἀλλὰ ἡ διαλεκτικὴ διδασκαλία τοῦ Θεανθρώπου πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα εἶναι ἀπὸ τὶς βασικότερες, διότι σ' αὐτὴν ὑπάρχει ἡ δεοντολογία τῆς ἀληθινῆς «ἐν Πνεύματι λατρείας» (Ἡ γυνὴ ἐν τῇ Βίβλῳ, Ἀθήναι 1940, σ. 27).

Μὲ τὴν συνομιλία αὐτὴ ἡ πρῶν ἁμαρτωλὴ γυναίκα δρόσισε τὰ χεῖλη τῆς στὰ ρεῖθρα τῆς Χάριτος, στὸ «ὔδωρ τὸ ζῶν» (Ἰωάν. δ' 1-42), πὸν τῆς προσέφερεν ὁ Κύριος. Πρόκειται γιὰ τὸ ὔδωρ, πὸν, κατὰ τὸν Ζιγαβηρό, «καθαίρει τὸν ὄψον τῆς ἁμαρτίας καὶ σθεννύει τὴν φλόγα τῶν παθῶν, καὶ θεραπεύει τὴν τῆς ἀπιστίας ξηρότητα καὶ ἀκαρπία». Πρόκειται, κατὰ τὸν ἅγιο Κύριλλο Ἀλεξανδρείας, γιὰ «τὴν ζωοποιὸν τοῦ Πνεύματος δόσιν, δι' ἧς καὶ μόνῃς ἡ ἀνθρωπότης, ...ξηρὰ τε ἦδη καὶ πάσης ἀγνοίας ἀρετῆς, τὴν ζωοποιὸν ἐκπίνουσα χάριν, πολυτρόποις ἀγαθῶν ιδέαις περιανθίζεται».

Μὲ τὸ «ὔδωρ τὸ ζῶν» ἡ Σαμαρεῖτις λευκάνθηκε «ἄπερ χιόνα» καὶ ἔγινε εὐαγγελίστρια ἀνάμεσα σι τοὺς συμπατριωτῆς τῆς.

Κατὰ μεταγενέστερη παράδοσι ἡ Σαμαρεῖτις, πὸν πῆρε τὸ ὄνομα Φωτεινὴ, ἀφιερῶθηκε σι τὴ διάδοσι τοῦ Εὐαγγελίου. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ μετέβη σι τὴν Καρθαγένη τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἀργότερα ὑπέστη μαρτυρικὸ θάνατο σι τὴ Ρώμη ἐπὶ Νέρωνος. Μαζὶ τῆς μαρτύρησαν οἱ τέσσαρες ἀδελφές τῆς (Φώτω, Φῶτις, Παρασκευὴ καὶ Κυριακὴ) καὶ οἱ υἱοί τῆς Ἰωσήφ καὶ Φωτεινὸς μαζὶ μὲ τὸν Σεβαστιανὸ τὸν δοῦκα.

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Σμύρνης Βασίλειος († 1910) ἐποίησε τὸ ἐξῆς ὄραιο Ἀπολυτίκιο τῆς Σαμαρείτιδος ἁγίας Φωτεινῆς: «Θεῖον Πνεύματι καταγασθεῖσα, καὶ τοῖς νάμασι καταρδευθεῖσα, παρὰ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος, παρεύφημε, τῆς σωτηρίας τὸ ὔδωρ ἐξήρλησας, καὶ τοῖς διρῶσιν ἀφρόνως μετέδωκας. Μεγαλομάρτυς καὶ ἰσαπόστολε Φωτεινὴ, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέεε, τοῖς ζωηρότοις ὕδασι δροσίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σιασίου
καὶ Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Διὰ τῆς Θουσίας ταύτης τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ὁ ἁμαρτωλὸς συγχωρεῖται καὶ συμφιλιώνεται μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ ψυχὴ τούτου καθαρίζεται καὶ ἐξαγνίζεται διὰ τοῦ ζωοποιοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναγεννᾶται εἰς αἰσθήματα ἀγνά καὶ πόθους ἀγίους καὶ οὕτως εἰσέρχεται εἰς ζωὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρωπίνου προορισμοῦ. Ἡ ἐκούσιος θουσία τοῦ Κυρίου, ὄντως τελείως ἀναμαρτήτου, ἀναδεικνύει τὴν ὑψίστην ἀξίαν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου «δι' ἣν ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν»³⁰ τὸν ἀτιμωτικὸν καὶ ἐπονειδιστὸν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θάνατον. Ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῆς φοβερᾶς δουλείας τῆς ἁμαρτίας ἀξίζει τὴν τιμὴν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, διότι οὔτε ἄγγελος, οὔτε ἀρχάγγελος ἠδύνατο νὰ ἐξαγοράσῃ τὸν ἀνθρώπον καὶ νὰ σώσῃ τοῦτον. Ὅσον δὲ τρομερὰ εἶναι ἡ ἀπώλεια καὶ ἡ δυστυχία τῆς ψυχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἦτο καταδικασμένη καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα, τόσον λαμπρὰ καὶ ἀπερίγραπτος εἶναι ἡ σωτηρία καὶ ἡ εὐτυχία ταύτης, τὴν ὁποίαν ἀπειργάσατο ὁ Κύριος Ἰησοῦς, καὶ ἡ ὁποία ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς νέαν καὶ πνευματικὴν ζωὴν, —«ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν»³¹—, ἐπεκτείνεται καθ' ὅλην τὴν ἀτελεύτητον ζωὴν καὶ ἀπόλαυσιν τῆς αἰωνιότητος μετὰ τοῦ ὑψίστου ἀληθοῦς καὶ ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ, ἦτοι τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας Θεοφύλακτος (ΙΑ' καὶ ΙΒ' μ.Χ. αἰῶν) σχολιάζων τὴν περιφημον ρῆσιν τοῦ Κυρίου «ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν», λίαν εὐστόχως, λέγει: «Τότε γὰρ δὴ λέγεται βασιλεύειν τῷ ὄντι ὁ Θεός, ὅταν μηδὲν κοσμικὸν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν πολιτεύηται, ἀλλὰ τὰ πάντα ὤμεν ὑπερκοσμίως διάγοντες»³².

Ὅπως ἀντίθετος ἀποβαίνει ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ἀμελεῖ ἢ τελείως ἀπορρίπτει τὴν διὰ τῆς Σταυρικῆς Θουσίας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐξαγορασθεῖσαν σωτηρίαν αὐτῆς. Ὁ Κύριος τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου παρουσιάζει δι'

εἰκονικῶν ἐκφράσεων, ἀποκαλῶν αὐτήν: «τόπον τῆς βασάνου»³³, «σκότος τὸ ἐξώτερον»³⁴, «πῦρ τὸ ἄσβεστον»³⁵, «λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην ἐν θείῳ»³⁶, «δεύτερον θάνατον»³⁷, διότι πρῶτος θάνατος εἶναι ὁ πνευματικὸς θάνατος τῆς ἁμαρτίας, ὡς διδάσκει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῇ του³⁸.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων συνάγεται ὅτι ἡ ἀξία τῆς ψυχῆς εἶναι ἀνυπολόγιστος. Καὶ ἀληθῶς, ὁλος ὁ κόσμος δὲν ἀξίζει μίαν ψυχὴν. Τὴν μεγάλην ἀλήθειαν ταύτην ἐδίδαξε τὸ ἀψευδέστατον στόμα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ: «Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ»³⁹; Τοὺς μνημειώδεις τούτους λόγους τοῦ Κυρίου σχολιάζοντες, ὁ Βυζαντινὸς Θεολόγος Εὐθύμιος Ζιγαβηνὸς (ΙΑ' καὶ ΙΒ' μ.Χ. αἰῶν) καὶ ὁ Ὁριγένης (185-254 μ.Χ.), προσφνεστάτα παρατηροῦν: «Ἄδύνατον ἓνα τινὰ τὸν κόσμον ὅλον κερδήσαι· εἰ δὲ καὶ δυνατόν ἦν, οὐδὲν ὄφελος. Τὰ μὲν γὰρ τοῦ κόσμου πάντα θνητὰ εἰσιν· ἡ δὲ ψυχὴ ἀθάνατος. Καὶ τούτων μὲν ἡ τέρψις πρόσκαιρος, ταύτης δὲ ἡ κόλασις αἰώνιος... Εἰ γὰρ οὐδ' ὁ σύμπας κόσμος ἀντάξιός ἐστι ψυχῆς λογικῆς, τί δώσει τις ἀντάλλαγμα, ὥστε ταύτην ἐξελεῖσθαι τῆς αἰωνίου κολάσεως; Ὅντως οὐδέν»⁴⁰. «Οὐκ ἐστὶ τι τῷ ἀνθρώπῳ, ὅπερ δοῦς ὡς ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς ἑαυτοῦ κεκρατημένης ὑπὸ τοῦ θανάτου, λυτρώσεται αὐτήν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. Ἀνθρώπος μὲν οὖν οὐκ ἂν δώῃ τι ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, Θεὸς δὲ τῆς πάντων ἡμῶν ψυχῆς ἀντάλλαγμα ἔδωκε τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Ἰησοῦ»⁴¹. Ἡ ἀπώλεια τῆς ψυχῆς, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἐδίδαξεν, εἶναι τρομερὰ εἶναι θάνατος πνευματικὸς καὶ αἰώνιος, ὁ ὁποῖος συνεπάγεται τὴν στέρησιν τῶν ἀγαθῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ ἐπὶ γῆς βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι βραχύτατος, ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὴν αἰωνιότητα εἶναι μία στιγμὴ χρόνου καὶ τα-

35. Μάρκου, 9,44.

36. Ἀποκάλυψις, 19,20.

37. Ἀποκάλυψις, 21,8.

38. Ἐφεσίους, 2, 1, 5.

39. Ματθαίου, 16,26. Μάρκου, 8, 36-37.

40. Εὐθύμιος Ζιγαβηνὸς, Ἐρμηνεῖα εἰς τὸ κατὰ Ματθαίου Εὐαγγέλιον, Κεφ. XVI, 26, MPG., 129, 473-476.

41. Ὁριγένης, ἐκ τῶν εἰς τὸ κατὰ Ματθαίου Εὐαγγέλιον ἐξηγητικῶν τόμος 16', 28, Β.Ε.Π., τόμος ΙΓ', σελ. 126, Ἀθήναι, 1957.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 104 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 τεύχους.

30. Α' Κορινθίους, 8,11.

31. Λουκᾶ, 17,21.

32. Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, Ἐρμηνεῖα εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, Κεφ. XVII, 21, MFG., 123, 992.

33. Λουκᾶ, 16,28.

34. Ματθαίου, 22,13.

χύτατα παρέρχεται και τὸ τέλος ἐπίκειται ἀναπότρεπτον και ἀδυσώπητον. Τί εἶναι ἡ ἐπὶ γῆς ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου; «ἀτιμὴ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ και ἀφανιζομένη»⁴² κατὰ τὸν δίκαιον Ἐπίσκοπον τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας Ἅγιον Ἰακώβον τὸν Ἀδελφόθεον († 62 μ.Χ.), ἡ ὡς ἐπιγραμματικώτατα διδάσκει ὁ μεγαλύτερος ἐκ τῶν λυρικών ποιητῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, Πίνδαρος (522-442 π.Χ.): «Σικιᾶς ὄναρ ἄνθρωπος»⁴³. Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς διδάσκει και ὁ σοφὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης Προφητάναξ Σολομῶν (970-932 π.Χ.), «Ὡς σικιὰ παρέρχεται και ὡς χοῦς φερόμενος ὑπὸ ἀνέμου και ὡς πάχνη ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτή και ὡς καπνὸς ὑπὸ ἀνέμου διεχύθη»⁴⁴. Καὶ ἀληθῶς αἱ ἡμέραι ἐξαφανίζονται, ὡς διανόημα, και ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ὁ βασιλεὺς τῶν τρόμων, ὁ θάνατος, εἶναι ἔτοιμος νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ψυχρὰν του χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος γυμνὸς ρίπτεται εἰς τὸν σαρκοφάγον και σκοληκοτρόφον τάφον.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἀναλογισθῇ τὴν ζημίαν τὴν μεγίστην και ἀνυπολόγιστον, τὴν ὁποῖαν ζημιούται ὅταν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν του, ἡ δὲ ἀπώλεια τῆς ψυχῆς συνεπάγεται τιμωρίαν αἰώνιον και ἀτελεῦτητον, τότε οὐδέποτε θὰ ἐπέτρεπεν εἰς ἑαυτὸν νὰ παρασυρθῇ ὑπὸ τοῦ ρεύματος τοῦ κόσμου και νὰ παραβῇ τὰς ἀγίας ἐντολάς τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ἐὰν ἐγνώριζε τὸν θησαυρὸν τὸν ἀνεκτίμητον, τοῦ ὁποῖου εἶναι κάτοχος, θὰ ὑπέμενεν ἀγογγύστως και ἀδιαμαρτυρητῶς πάσας τὰς θλίψεις και τοὺς παντοίους πειρασμοὺς τῆς πολυμόχθου παρούσης ζωῆς, λέγων μετὰ τοῦ πολυπαθοῦς Πατριάρχου Ἰωβ: «Πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς»⁴⁵. Ἄλλωστε, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι Παῦλος και Βαρνάβας τοὺς κατοίκους τῆς Λέβης⁴⁶, οἱ ὁποῖοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Κύριον, προέτρεπον ὅπως μένωσιν ἐδραῖοι και ἀμετακίνητοι εἰς τὴν πίστιν, λέγοντες εἰς αὐτοὺς ὅτι διὰ πολλῶν τῶν θλίψεων και δοκιμασιῶν πρέπει νὰ εισέλθουν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ: «... παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, και ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»⁴⁷. Ὁ δὲ Θεάνθρωπος Σωτὴρ εἰς τὸν τελευταῖον πρὸς τοὺς Μαθητὰς Του ἀποχαιρετισμὸν⁴⁸, λέ-

γει ὅτι οἱ διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἀληθεῖς και γνήσιοι ὀπαδοὶ Του, ἐφ' ὅσον θὰ εὐρίσκωνται ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου, θὰ ἔχουν θλίψιν, ἀλλ' ἄς ἔχουν θάρρος, διότι ὁ Κύριος ἔχει νικήσει τὸν κόσμον και διὰ τῆς νίκης Του ταύτης ἐξησφάλισε και εἰς τοὺς γνησίους Μαθητὰς Του τὸν θρίαμβον και τὴν δόξαν: «... ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον»⁴⁹. Καὶ ὁ Θεολόγος τῆς Ἐκκλησίας, Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς (329-390 μ.Χ.), εἰς τὸν περίφημον Α' Λόγον του περὶ εἰρήνης, παρατηρεῖ ὅτι ἡ θλίψις εἶναι σωτήριον φάρμακον, και διὰ τοῦτο πολλοί, οἱ ὁποῖοι ἐσώθησαν μετὰ τὰς ἀπερχομένας καταγίδας τῶν θλίψεων, ἀφείλουν πάντοτε νὰ δοξολογοῦν τὸν Ἕπιστον και νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὸ θέλημά Του: «Ἔστιν γὰρ ὅτε και τοῦτο φάρμακον ἀγαθὸν εἰς σωτηρίαν ἡ θλίψις»⁵⁰.

Ὅθεν, οὐδὲν ἀπολύτως ἀντάλλαγμα δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ δώσῃ διὰ τὴν ψυχὴν του, ἡ ὁποῖα κατὰ τὴν ἀψευδῆ τοῦ Κυρίου μαρτυρίαν ἀξίζει ἀσυγκρίτως περισσότερον ἀπὸ ὀλόκληρον τὸν ὑλικὸν κόσμον. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου περὶ αὐταπαρνήσεως και σωτηρίας τῆς ψυχῆς⁵¹, οὐδὲν ἀντιστάθμισμα δύναται νὰ ὑπάρξῃ διὰ τὴν πνευματικὴν και ἀθάνατον ψυχὴν. Ὁ γνήσιος τοῦ Κυρίου ὀπαδός, ἔχων βαθυτάτην ἐπίγνωσιν τῆς ἀξίας τῆς ψυχῆς, θυσιάζει τὰ πάντα, ἐν ἐσχάτῃ δὲ ἀνάγκῃ και αὐτὴν τὴν ζωὴν του, ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς και τῆς πίστεως, συντασσόμενος ἀπολύτως πρὸς τὴν διακλήρῳξιν τοῦ Οὐρανοβάμονος τῆς Ταρσοῦ Ἀποστόλου: «Ἐχομεν τὸν θησαυρὸν ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν»⁵². Ἐχομεν, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, τὸν θησαυρὸν τῆς φωτιστικῆς και ἐνδόξου δυνάμεως τῆς γνώσεως τῆς Θείας δόξης εἰς τὰ σώματά μας τὰ εὐθραστα και χοϊκά, διὰ νὰ ἀποδεικνύηται, ὅτι τὸ ὑπερβολικὸν μεγαλεῖον τῆς δυνάμεως, ἡ ὁποῖα ὑπερνικᾷ τὰ ἐμπόδια και τοὺς κινδύνους μας, εἶναι τοῦ Θεοῦ και δὲν προέρχεται ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἀσθενεῖς και ἀδυνάτους. Τοὺς λόγους τούτους τοῦ μακαρίου Παύλου σχολιάζων ὁ ἐπίσκοπος Κύρου Θεοδώρητος (393-460 μ.Χ.), σημειώνει: «Ἐπειδὴ μεγάλα ἦν τὰ περὶ τῶν κηρύκων τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰρημένα, ἐωρῶντο δὲ οὗτοι παγγάλεπα ὑπομένοντες, ἀναγκαιῶς ἐδίδαξαν, ὅτι και ταῦτα τοῦ Θεοῦ κηρύττει τὴν δύναμιν»⁵³.

Ἡ ψυχὴ διὰ τὸν ἀληθῆ Χριστιανὸν εἶναι ὁ ἀνεκ-

42. Ἰακώβου, 4,14.
43. Πινδάρου, Πύθια, Εἶδος Η', Ἀριστομένει Αἰγινήτῃ Παλαιστῆ, στίχος 136.
44. Σοφία Σολομῶντος, 5,14.
45. Ἰωβ, 7,1.
46. Πράξεων, 14,21.
47. Πράξεων, 14,22.
48. Ἰωάννου, 16, 16-33.

49. Ἰωάννου, 16,33.
50. Γρηγορίου Θεολόγου, Εἰρηνικὸς Α', ΙΖ', Β.Ε.Π., σελ. 20, τόμ. ΝΘ', Ἀθήναι, 1979.
51. Μάρκου, 8, 31-38.
52. Β' Κορινθίους, 4,7.
53. Θεοδώρητου Ἐπισκόπου Κύρου, Ἑρμηνεῖα τῆς δευτέρας Ἐπιστολῆς πρὸς Κορινθίους, Κεφ. ΙV, 7, ΜΡG., 82, 401.

Ι. ΦΩΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου
κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ὁ ψάλτης εἶναι κατώτερος κληρικός τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὄταν ἀναλαμβάνει ὑπηρεσία στὸ ναό, ὁ Ἀρχιερέας, στὴν εἰδική Τάξιν «ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου ἢ ψάλτου» εὐχεται: «Ἐκλεξαι τὸν δοῦλόν σου τοῦτον καὶ ἀγιάσον αὐτόν καὶ δὸς αὐτῷ, μετὰ πάσης σοφίας καὶ συνέσεως, τῶν θείων σου λογίων τὴν μελέτην καὶ ἀνάγνωσιν ποιῆσθαι, διαφυλάττων αὐτόν ἐν ἀμέμπτῳ πολιτείᾳ (Μέγα Εὐχολόγιον). Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ ἔμμισθη ἢ ἄμισθη ὑπηρεσία, τὴν ὁποία ἀναλαμβάνει ὁ ψάλτης στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι «δικονία» μετὰ τῆς χριστιανικῆς ἔννοιᾳ τοῦ ὄρου (βλ. Πράξ. στ' 1). Δὲν εἶναι δηλαδὴ μιὰ ὁποιαδήποτε ἐπαγγελματικὴ ἀπασχόληση, ἀλλὰ διακονία ἰερωσύμῃ, γι' αὐτὸ μάλιστα καὶ στὴ γλώσσα τῆς Ἐκκλησίας ὀνομάζεται ἰερωψάλτης.

Τὸ ἀντικείμενο τῆς διακονίας τοῦ ψάλτου εἶναι ἡ «μετὰ πάσης σοφίας καὶ συνέσεως» ἀνάγνωσις καὶ μελωδικὴ ἀπαγγελία τῶν ὕμνων καὶ τῶν προσευχῶν τοῦ ὁλόκληρου τοῦ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας ἀπευθύνει διὰ τοῦ στόματός του. Αὐτὸ πάλι ἔχει τὴν ἔννοιαν ὅτι ὁ ψάλτης διαβάζει ἢ ἀπαγγέλλει μελωδικὰ (ψάλλει) ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἱεροψαλτικὴ ἐπομένως διακονία δὲν εἶναι αὐτοτελὴς καὶ προσωπικὴ ἢ, ἀλλὰ μιὰ ἀντιπροσωπικὴ ἐκκλησιαστικὴ λειτουργία. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ ψάλτης δὲν εἶναι μονωδὸς (σολίστας), ἀλλὰ ὕμνωδὸς καὶ μελωδὸς, ψάλτης δηλαδὴ τῆς ἐκ-

κλησίας τοῦ ψάλλει ἐκ μέρους καὶ ἐξ ὀνόματος τοῦ λατρεύοντος λαοῦ. Μὲ ἄλλα λόγια ὁ ψάλτης τῆς ἐκκλησίας, ὄχι μόνον δὲν μπορεῖ νὰ ἀγνοεῖ ἢ νὰ περιφρονεῖ τὸν προσευχόμενον λαόν, ἀλλὰ, πολὺ περισσότερο, καλεῖται νὰ τὸν ἐκφράζει καὶ νὰ τὸν ἱκανοποιεῖ ἀπόλυτα. Τὸ βασικὸ ἐπομένως κριτήριον τῆς μουσικῆς διακονίας τοῦ ψάλτου πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀντιπροσωπευτικὴ καὶ ἱκανοποιητικὴ γιὰ τὸ λαὸν ἀπόδοση καὶ ἐκτέλεσις τῶν ὕμνων καὶ τῶν προσευχῶν.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπίσης διακονία τοῦ ψάλτη εἶναι φωνητικὴ. Ὁ ψάλτης διακονεῖ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινότητα διὰ τῆς φωνητικῆς του λειτουργίας. Ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, παρίσταται καὶ προσεύχεται. Τὴν ἐκφραση ὅμως τῶν ὁμαδικῶν ὕμνων καὶ προσευχῶν τὴν ἀναθέτει στὸν ψάλτη. Ὁ ψάλτης, μετὰ τὴν σειράν του, ἀναλαμβάνει καὶ ἐκφράζει τὴν προσευχητικὴν διαθέσειν καὶ ἐπικλήσεις τῶν πιστῶν μετὰ τὴν φωνήν του, χρησιμοποιοῦντας δηλαδὴ τὴν φωνητικὴν λειτουργίαν του.

Ἡ φωνὴ εἶναι τὸ μέσον τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας τοῦ ψάλτη. Πρέπει δὲ νὰ λεχθῆι ὅτι οἱ ψάλτες τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν —κατὰ κανόνα— τὸ ἰδιαιτέρον χάρισμα τῆς καλλιφωνίας καὶ τῆς μελωδικότητος τῆς φωνῆς. Πέρα ὅμως ἀπὸ αὐτό, ὁ ψάλτης ἔχει ὀρισμένους ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τοῦ ὄργάνου αὐτοῦ. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ θεῖον χάρισμα τῆς καλλιφωνίας. Χρειαζόνται καὶ μερικὰ ἀνθρώπινα μέτρα γιὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ καλύτερην ἀξιοποίησιν καὶ ἀπόδοση τοῦ χαρίσματος αὐτοῦ.

Τὸ πρῶτον ποὺ πρέπει νὰ ἐπιδιώξῃ ὁ ψάλτης τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ὀρθοφωνία, ὁ σωστός δη-

1. Αὐτοτελὴς ἢ προσωπικὸ μουσικὸ εἶδος μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῆι ἢ μόνωδιᾳ (SOLO), τὸ ἄσμη δηλαδὴ ποὺ ἐκτελεῖ ἓνας μόνον ἐκτελεστής, χωρὶς συμμετοχὴ ἄλλων προσώπων ἢ ὀργάνων.

τίμητος Θησαυρὸς⁵⁴ καὶ ὁ πολῦτιμος μαργαρίτης⁵⁵, ἀφοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ὁ Κύριος «ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν»⁵⁶, ἥτοι παρέδωκεν ἑκουσίως τὸν ἑαυτὸν Του εἰς ἐπώδυνον θάνατον, ἵνα καλύψῃ καὶ ἐξαλείψῃ τὰς ἁμαρτίας τῆς ἀνθρωπότητος. Συνεπῶς καθῆκον

ἐπιτακτικὸν παντὸς Χριστιανοῦ εἶναι νὰ διαφυλάττῃ τὸν ἀνεκτίμητον τοῦτον Θησαυρὸν καθαρὸν καὶ ἀμόλυντον, νὰ ἀποφεύγῃ δὲ τὴν πολυσηχημάτιστον ἁμαρτίαν, ἢ ὁποία μολύνει καὶ διαφθείρει καὶ καταρρίπτει αὐτὴν εἰς τὸν βόρβορον, καὶ νὰ πράττῃ πάντοτε τὸν Θεῖον Νόμον, ὁ ὁποῖος ἀνυψώνει καὶ ἐξευγενίζει καὶ καθαίρει καὶ ἐξωραίζει αὐτήν.

54. Ματθαίου, 13, 44-46.

55. Αὐτόθι.

56. Γαλάτας, 1,4.

(Τέλος)

λαδή τρόπος παραγωγής και σχηματισμού της φωνής, ή σωστή άρθρωση και προφορά των λέξεων και των γραμμιάτων, ο σωστός τονισμός και χρωματισμός της φωνής κ.ά.² Η ὀρθοφωνία ὑπηρετεῖ τὸ διακονικὸ χαρακτηριστὴρα τῆς ἱεροφαιλικῆς, καθόσον συντελεῖ στὴν κατανόηση τῶν κειμένων πού διαβάζει ἢ ψάλλει ὁ ψάλτης. Ἐπειδὴ δὲ ὡς γνωστόν, τὰ κείμενα τῆς ὀρθοδόξου λατρείας εἶναι γραμμένα στὴν παραδοσιακὴ ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα, χρειάζεται προσοχὴ καὶ μακρόχρονη ἄσκηση τοῦ Ἀναγνώστη ἢ Ψάλτη γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ διαβάσει καὶ νὰ ἀποδώσει σωστὰ τὰ κείμενα αὐτά. Καὶ εἶναι πολὺ λυπηρὸ τὸ γεγονός, ὅτι σὺ ν ἦ θ ω ς Ἀναγνώστες ἢ Ψάλτες ἢ καὶ Κληρικοὶ ἀκόμη κακοποιοῦν τὰ ἱερά αὐτὰ κείμενα, λόγω ἔλλειψης σχετικῆς ἄσκησης καὶ ἀγωγῆς τῆς φωνῆς καὶ τοῦ λόγου.

Ἐνα δεῦτερο στοιχεῖο τῆς μουσικῆς διακονίας πού πρέπει νὰ προσέξει ὁ ψάλτης εἶναι ἡ ἔ ν τ α σ η τῆς φωνῆς του. Στὸ θέμα αὐτὸ παρατηροῦνται δύο ἄκρα: ἄλλοι κραυγάζουν καὶ ἄλλοι ψιθυρίζουν. Τὸ κανονικὸ εἶναι ὁ ψάλτης οὔτε νὰ ὑπερβαίνει τὴ φυσικὴ ἔνταση τῆς φωνῆς του, νὰ κραυγάζει δηλαδή, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τὴν χαλαρώνει μέχρι τὸ σημεῖο νὰ γίνεται ὑποτονικὴ καὶ ἄτονη. Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη πολὺ σοβαρό. Ἡ ἔνταση τῆς φωνῆς στίς μέρες μας δὲν ρυθμίζεται δυστυχῶς ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ψάλτες, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἄψυχα μ ε γ ἄ φ ω ν α. Εἶναι τόσο ἔντονα τὰ μεγάφωνα σὲ μερικοὺς ναοὺς, ὥστε νομίζει κανεὶς πὼς βρίσκεται σὲ κάποιο σύγχρονο κέντρο διασκέδασης! Στίς περιπτώσεις αὐτές, οἱ πιστοὶ καταδυναστεύονται πραγματικὰ ἀπὸ τοὺς ψάλτες, διότι ὑποβάλλονται ἀναγκαστικὰ σὲ ἓνα ἀνελέητο ἠχητικὸ βομβαρδισμὸ γιὰ πολλὰς ὥρες... Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μεγαφωνικὴ ἐγκατάσταση στοὺς ὀρθοδόξους ναοὺς κανονικὰ δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει. Τὰ μικρόφωνα καὶ τὰ μεγάφωνα μπῆκαν στοὺς ναοὺς μας ἀναγκαστικά, λόγω τοῦ μεγάλου μεγέθους πού τοὺς ἔδωσε ἡ ἀνεξέλεγκτὴ χρῆση τοῦ ἐνισχυμένου σκυροδέματος (μπετόν) καὶ μιὰ ἀθεολόγητὴ ναοδομία. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἰσχυρίζομαστε ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ χρῆση μουσικῶν ὀργάνων στὴ Θεία Λατρεία, διότι ἡ Ὄρθοδοξία χρησιμοποιοῖ μόνον τὸ ἔμφυχο ὄργανο τῆς ἀνθρώπινης φωνῆς (καὶ πολὺ σωστὰ) καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἔχομε ἀποδεχθεῖ, χωρὶς καμμιὰ θεολογικὴ ἐπιφύλαξη, τόσο τὴν ἀνέγερση ναῶν τεραστίων διαστάσεων ὅσο καὶ τὴ χρῆση μικροφῶνων - μεγαφῶνων, μηχανικῶν δηλαδή ὀργάνων πού παρεμβάλλονται καὶ συνήθως κακοποιοῦν τὴν ἀνθρώπινη φωνή! Θὰ ἦταν ἐν προκει-

μένῳ προτιμότερο καὶ συνεπέστερο στοὺς μεγάλους ναοὺς ἀντὶ τῶν μεγαφῶνων νὰ χρησιμοποιοῦνται μ ο υ σ ι κ ἄ ὀ ρ γ α ν ἄ ἢ χορωδίες καὶ στοὺς μικροὺς ναοὺς νὰ καταργηθοῦν τελείως οἱ μεγαφωνικὲς ἐγκαταστάσεις. Μιὰ μόνον περίπτωση, κατὰ τὴν γνώμη μου, θὰ ἔσωζε τὴ χρῆση τῶν μικροφῶνων - μεγαφῶνων στοὺς ὀρθοδόξους ναοὺς: ὅταν θὰ γίνεῖ δυνατὴ ἡ ἐγκατάσταση μικρῶν ἀτομικῶν μεγαφῶνων, τύπου τρανζίστορ, τὴν ἔνταση τῶν ὁποίων θὰ ρυθμίζει κατὰ βούλησιν ὁ κάθε ἐκκλησιαζόμενος.

Ἐνα τρίτο στοιχεῖο εἶναι ὁ ρ υ θ μ ὸ ς τῆς μουσικῆς ἐκτέλεσης τῶν ὕμνων. Ὑπάρχουν καὶ ἐδῶ δύο ἄκρα: ὁ π ο λ ὺ τ α χ ὺ ς καὶ ὁ π ο λ ὺ β ρ α δ ὺ ς ρυθμὸς. Ὁ πολὺ ταχὺς ρυθμὸς δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι «κάποιοι μᾶς κυνηγάει» ἢ ὅτι —τὸ χειρότερο— ὁ ψάλτης διάζει γιὰ κάποιο λόγο. Ἀντίθετα, ὁ πολὺ βραδὺς ρυθμὸς καταπονεῖ ψυχασωματικὰ τὸ ἐκκλησίασμα, διότι τοῦ δημιουργεῖ τὴν αἴσθηση ὅτι ἡ Ἀκολουθία θὰ ἀργήσει νὰ τελειώσει. Ὁ κανονικὸς ρυθμὸς τῆς Θ. Λατρείας εἶναι ὁ γ ο ρ γ ὸ ς. Ὁ γοργὸς ρυθμὸς, ἀφενὸς ἐπιτρέπει στοὺς πιστοὺς νὰ παρακολουθοῦν τὰ νοήματα τῶν ὕμνων καὶ ἀφετέρου, λόγω τῆς γρήγορης ἐναλλαγῆς, δὲν τοὺς προκαλεῖ τὸ αἶσθημα τῆς κόπωσης καὶ τῆς ἀδημονίας «πότε θὰ τελειώσει». Πρέπει δὲ νὰ σημειωθεῖ, ὅτι ὁ ρυθμὸς αὐτὸς πρέπει νὰ δι α τ η ρ ε ῖ τ α ἰ σὲ ὀλόκληρη τὴν Ἀκολουθία, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι τὸ τέλος τῆς, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρατηρεῖται χαλάρωσή του (ἐκτὸς ὀρισμένων ὕμνων πού ψάλλονται σὲ ἀργότερο ρυθμὸ, ὅπως π.χ. ὁ Χερουδικός).

Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού,
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας)

Ἐνα βιβλίον πού βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ συνειδητοποιήσει τὴ διακονικὴ, μαρτυρικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ μας, πού ἡ πνευματικὴ σύγχυση αἰξάνει ἐπικίνδυνα καὶ ἡ Ἀλήθεια γίνεται ὄλο καὶ πῶς δυσδιάκριτη.

Γράφεται: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασίου 1,
115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγασανίου 2, Πλατ. Κλαυθμῶνος, τηλ. 322.8637.

2. Βλ. Ν. Παπακωνσταντίνου, Ἀγωγή τοῦ λόγου, ὀρθοφωνία, ἐκδ. «Δωδώνη», 1979.

Η ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

2) Β' Σεμινάριο Πίστεως.

Ἀπὸ 25.8 - 3.9.1989 πραγματοποιήθηκε στὴν Ἱερὰ Μονὴ ἀγίου Νικολάου Σπάτων, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας ἕνα δεῦτερο Σεμινάριο Πίστεως. Τὸ σεμινάριο αὐτὸ ἔληξε ἐπίσημα στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἐλεούσης, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν.

Γιὰ τὴν ἐνημέρωση τοῦ εὐρύτερου κοινοῦ ἐξεδόθη τὸ ἀκόλουθο κείμενο:

«Τὸ Β' Σεμινάριο Πίστεως εἶχε σκοπὸ τὴν ἐκπαίδευση τῆς Ὁμάδος Ἐργασίας τῆς Π.Ε.Γ., τὴν οἰκοδομὴ τῶν μελῶν τῆς στὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ τὴν καλύτεραν ὀργάνωση καὶ λειτουργία τοῦ συμβουλευτικοῦ τῆς σταθμοῦ.

Μιὰ ἀγρυπνία στὸν Ἅγιο Νικόλαο καὶ ἡ Θεία Λειτουργία στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἐλεούσης, ἔπου πραγματοποιήθηκε ἡ ἐπανεκκίνηση διὰ τοῦ Χρισματος στὴν Ὀρθοδοξία 8 πρώην ὁπαδῶν τοῦ ἀποκρυφισμοῦ, ὑπῆρξαν τὰ κορυφαία σημεῖα τοῦ προγράμματος τοῦ σεμιναρίου. Ἔτσι, ἡ ἐπανεκκίνηση πρώην ὁπαδῶν τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας στὴν ἐν Χριστῷ κοινωνία τῶν ἀδελφῶν ἀπασχόλησε θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ τὸ σεμινάριο.

Ἦστερα ἀπὸ μιὰ γενικὴ εἰσαγωγή στὸ ὄλο θέμα τοῦ σεμιναρίου ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Νικοπόλεως κ. Μελέτιο, ὁ ὁποῖος περιέγραψε μεταξὺ ἄλλων τὰ διάφορα στάδια τῆς πορείας τοῦ χριστιανοῦ (θεραπεία, ἄσκηση, ἄθληση, στέφανος), ἀκολούθησε ἐντατικὸ πρόγραμμα ποῦ περιελάμβανε κυρίως τὰ δύο σκέλη τοῦ γενικοῦ θέματος τοῦ σεμιναρίου.

Ὁ π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος σὲ μιὰ σειρά ἀπὸ εἰσηγήσεις ἀνέπτυξε τὸ α' σκέλος τοῦ θέματος: «Ἡ πρόκληση τοῦ ὄφους...». Ἦστερα ἀπὸ μιὰ γενικὴ τοποθέτηση, παρουσίασε τίς πλέον ἀντιπροσωπευτικὰ ἀποκρυφιστικὰ τάσεις (Ἀστρολογία, πνευματισμός, Θεοσοφία, Ἀνθρωποσοφία, ἀριθμολογία, U.F.O., παραψυχολογία, νεογνωστικισμὸς, ἐσωτερικὸ χριστιανισμὸς, ἰαπωνικὲς θρησκείες Κί, σατανισμὸς, Νέα Ἐποχὴ κ.ἄ.), τὰ ἀποκρυφιστικὰ φαινόμενα καὶ τίς ἐρμηγείες τους, τοὺς κινδύνους ἀπὸ τὸν ἀποκρυφισμὸ καὶ τὴν κριτικὴ θεώρηση στὸ φῶς τῆς ὀρθοδοξίας.

Ὁ π. Ἰωάννης Σκιαδαρέσης, ἐπιστημονικὸς βοηθὸς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, σὲ ἀνάλογη σειρά εἰσηγήσεων ἀνέλυσε τὸ «... εὐαγγέλιο τῆς καινῆς κτῆσεως» καὶ περιέγραψε τὴν πορεία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ὅλης δημιουργίας μέσα ἀπὸ τὴν κλιμάκωση τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ἀπογενετικῆς πορείας τῆς δημιουργίας πρὸς τὴ νέα κτίση, ἀναλύοντας τὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου σὲ συσχετισμὸ μὲ τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως.

Καὶ τὰ δύο σκέλη τοῦ γενικοῦ θέματος παισιώσαν 21 εἰσηγήσεις μελῶν τῆς ὁμάδος ἔργασίας μὲ βάση προσωπικὲς ἐμπειρίες, πρώτες πηγές καὶ τὴν ξενόγλωσση βιβλιογραφία τοῦ τελευταίου ἔξαμήνου.

Τὰ μέλη τοῦ σεμιναρίου ἐπισήμαναν ἰδιαίτερα τὰ ἑξῆς:

1. Προβολὴ μὲ ποικίλους τρόπους τῆς λεγόμενης Νέας Ἐποχῆς ἢ Ἐποχῆς τοῦ Ὑδροχόου καὶ τῶν διαφόρων ἀποκρυφιστικῶν τάσεων, ἰδιαίτερα τῆς ἀστρολογίας, δημιουργοῦν τὸ κατάλληλο ἔδαφος καὶ τὴν ὑποδομὴ γιὰ τὴν ἐξάπλωση πρὸς προχωρημένους ἀποκρυφιστικῶν τάσεων ὅπως ὁ πνευματισμὸς, ἡ μαγεία καὶ ὁ σατανισμὸς ποῦ κατὰ παρατηρήσεις ἐκπαιδευτικῶν τῆς Ὁμάδος Ἐργασίας ἀπλώνονται δυστυχῶς καὶ στὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα.

2. Ποικίλες ἀποκρυφιστικὲς ὀργανώσεις χρησιμοποιοῦν τὴν ἐπιθυμία τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου γιὰ σωματικὴ καὶ ψυχικὴ ὑγεία προσφέροντάς του προγράμματα «ὕγιεινιστικῆς» καὶ «μικροβιοτικῆς», «φυσικῆς θεραπείας», πρακτικῆς «αὐτογνωσίας», καὶ «αὐτοθεραπείας» χωρὶς νὰ ἀποκαλύπτουν τὸ ἀληθινὸ τους πρόσωπο μὲ ἀποτέλεσμα, ἀνύποπτοι πολῖτες νὰ θέτουν σὲ κίνδυνον τὴν ὑγεία τους καὶ ὀδηγοῦνται σὲ πλήρη ἐξάρτηση.

Τὰ μέλη τῆς Ὁμάδας Ἐργασίας ἐκφράζουν τὴν ἀποψη ὅτι τὸ κράτος ἔχει ὑποχρέωση νὰ προστατεύσει τὴν ὑγεία τῶν πολιτῶν του ἀπὸ τοὺς ἀσυνείδητους «θεραπευτὲς» καὶ «ὕγιεινιστὲς» οἱ ὁποῖοι δὲν διστάζουν νὰ δίνουν «ιατρικὲς» συνταγὲς χωρὶς νὰ ἔχουν τίς ἀνάλογες προϋποθέσεις καὶ ἀπὸ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης.

Ἀκόμη, ἀνάγκη νομικῆς προστασίας ἔχουν ἄτομα, μὲ προβλήματα ὑγείας, ποῦ βρίσκονται ὑπὸ κηδεμονία

από ανθρώπους εξηρημένους από παρόμοιες οργανώσεις.

3. Συνεργάτες εκπαιδευτικοί, ύστερα από παρακολούθηση σεμιναρίων του Κώστα Φωτεινού και μετά από προσεκτική μελέτη της οργανώσεώς του «Καφέ Σχολειό» που κινείται στα πλαίσια βουδδιστικής κυρίως κοσμοθεωρίας, εξέφρασαν την έντονη ανησυχία τους για τη συνεργασία της οργάνωσης αυτής με το Υπουργείο Παιδείας και την Έλληνική Τηλεόραση (Ε.Τ. 1).

4. Παρόμοια ανησυχία διατυπώθηκε από πρώην μέλη αποκρυφιστικών οργάνωσης για την αύξηση των ονομαζομένων ψυχολατρειών στη χώρα μας, όπως η Σαηεντόλοτς του Κέντρου Έφηρμοσμένης Φιλοσοφίας Έλλάδος (Κ.Ε.Φ.Ε.), το Σύμβα Μάιντ Κοντρόλ κ.ά., ιδιαιτέρως δε για εκείνες που κρύβουν πίσω από χριστιανική όρολογία τις βουδδιστικές - ινδουιστικές αντιλήψεις τους όπως το «Κέντρο Προγραμματισμού Ζωής» του Θεοφάνη Μπούκα.

5. Σε ειδική εισήγηση αναλύθηκε το θέμα της «γυναίκας γκουρού», όπως και της «γυναίκας όπαδού» και επισημάνθηκε πως πολλές από τις οργανώσεις αυτές υποτιμούν και εξευτελίζουν τη γυναίκα σαν ελεύθερη και ισότιμη με τον άνδρα προσωπικότητα, σύζυγο και μητέρα.

6. Άλλες οργανώσεις υπόσχονται στους όπαδούς τους ότι εκπαιδεύονται για να συγκροτήσουν τη «νέα φυλή» που θα «επιδιώσει μιαν όλικής καταστροφής του πλανήτη». Σ' αυτές ανήκουν ή «Νέα Άκρόπολη», το «Πανελλήνιο Κέντρο Γνωστικών Σπουδών» κ.ά. Μερικές μάλιστα κυριαρχούνται από νεοφασιστική νοοτροπία και κηρύττουν ότι για την «ύπόλοιπη ανθρωπότητα δεν χρειάζεται οίκτος».

Τέτοιες όμάδες δεν ανέχονται αντιρρήσεις και κριτική και επιδιόδονται μάλιστα τον τελευταίο καιρό σε καταστροφάντηση της Π.Ε.Γ. παρουσιάζοντας ακόμη και πρώην στελέχη τους που επανεντάχθηκαν στην κοινωνία και δραστηριοποιούνται για την ενημέρωση του κοινού σαν «φανατισμένα» και «θρησκόληπτα» άτομα.

Διαπιστώθηκε ότι σ' αυτές τις όλοκληρωτικές, παραθρησκευτικές όμάδες ανήκει και ή εταιρία «Σκοπία» των «μαρτύρων του Ίεχωβά». Κι αυτή έτοιμάζει μιαν «νέα φυλή» που θα «επιδιώσει του Άρμαγεδώνος», κυριαρχείται από φασιστική νοοτροπία, προτρέπει τους όπαδούς της να περιμένουν «με λαχτάρα» τη «σφαγή»

όλων των άλλων ανθρώπων, δεν ανέχεται αντιρρήσεις και ρίχνει λάσπη στους πρώην «άδελφούς» και σε κάθε αντιφρονούντα. Οί αποκρυφιστικές διασυνδέσεις αυτής της εταιρίας αποδείχθηκαν με ντοκουμέντα στο σεμινάριο.

7. Ύστερα από έρευνα του νομικού καθεστώτος σε χώρες της Ε.Ο.Κ. αποδείχθηκε ότι σ' αυτές, ή θρησκευτική ελευθερία περιορίζεται όταν προσκρούει στη δημοκρατική τάξη και στα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, όπως ή αξιοπρέπεια, ή άτομική ελευθερία και ή ισότητα, όταν προσβάλλει τον θεσμό του γάμου και της οικογένειας, όταν απειλεί την σωματική και ψυχική υγεία των πολιτών ή έμποδίζει την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ανθρώπου. Κάθε άθεμιτος προσηλυτισμός προσκρούει στις διατάξεις αυτές.

Το γεγονός της επανεντάξεως 8 πρώην όπαδών του αποκρυφισμού, διά του ίερού Χρίσματος, στην Όρθοδοξία, ένισχυσε την πεποίθηση των μελών της Όμάδος Έργασίας της Π.Ε.Γ. ότι το αντικείμενο της εργασίας τους είναι ζωτικής σημασίας και ανασταλτικός παράγοντας στις δραστηριότητες της παραθρησκείας στη χώρα μας.

Τέτοιες επανεντάξεις δημιουργούν επί πλέον εϋθύνες και επισημαίνεται για μιαν ακόμη φορά ή ανάγκη άμεσης λειτουργίας ειδικού λατρευτικού κέντρου (ένοριακού ναού ή παρεκκλησίου) και της άμεσης τοποθέτησης καταλλήλου κληρικού ό οποίος θα βοηθήσει στο ποιμαντικό έργο και θα μπορέσει άργότερα να το συνεχίσει.

Για το Β' Σεμινάριο Πίστεως

Ό Γενικός Συντονιστής
π. Άντώνιος Άλεξιάδópoulos

Τό προεδρείο
Άγλαΐα Χούσου
Κατερίνα Βασιλάκη
Παναγιώτης Ζαμάνης
Γιάννης Μηλιώνης
Ευάγγελος Κατσάτος».

Ή έρευνα του όλου θέματος, «Ή πρόκληση του όφους και το Ευαγγέλιο της καινής κτίσεως» στα πλαίσια του Β' Σεμιναρίου Πίστεως, άπετέλεσε την άφετηρία για μιαν βαθύτερη μελέτη, και για την έκδοση δύο βασικών βιβλίων: «Άποκρυφισμός - Γκουρουισμός - Νέα Έποχή» (Πρέβεζα 1990) και «Άυτόγνωσία, αυτοεξέλιξη, σωτηρία» (Πρέβεζα 1991).

ΠΡΟΣΟΧΗ ΕΥΘΡΑΥΣΤΟΝ!

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
'Αναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Εἶναι συνηθισμένη ἡ σκηνή σὲ ἀεροδρόμια ἢ σὲ σταθμούς ἄλλων μεταφορικῶν μέσων, κατὰ τὴν ὁποία, ἐπιβάτες ἀνήσυχτοι γιὰ τὴν ἀσφαλῆ μεταφορὰ τῶν ἀποσκευῶν τους, ἐπιμένουν νὰ ἐπικολληθεῖ μὲ σχολαστικὴ ἐπιμέλεια ἢ ἐτικέττα «Εὐθραυστον». Προσπαθοῦν νὰ προφυλάξουν μ' αὐτὸ τὸν τρόπο εὐαίσθητα, εὐάλωτα δέματα καὶ ἀντικείμενα ἀπὸ ἀδέξιες κινήσεις καὶ τοποθετήσεις τῶν ἀχθοφόρων. Ὑποθέτουν ὅτι οἱ τελευταῖοι θὰ λάβουν ἰδιαίτερη πρόνοια καὶ ἔτσι θὰ παραλάβουν σῶα καὶ ἀβλαβῆ τὰ πράγματά τους στὸν τελικὸ τους προορισμὸ. Προσπαθοῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ περισώσουν ὅ,τι μποροῦν. Τίς περισσότερες φορές τὸ ἐπιτυγχάνουν.

Τὴν ἴδια φροντίδα παίρνουν καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους. Ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοὺς ἴδιους μεριμνοῦν νὰ μὴ κάνουν κινήσεις τέτοιες ἀπότομες πού νὰ θέσουν σὲ κίνδυνο τὴ σωματικὴ τους ἀκεραιότητα καὶ τὴν ψυχικὴ τους ὑπαρξή. Πολλὲς φορές ἡ μέριμνα ἐπεκτείνεται καὶ σὲ πρόσωπα οικεῖα. Μὲ ἀπέραντη στοργὴ φροντίζουν νὰ μὴ θίξουν ἔστω καὶ τὸ ἐλάχιστο αὐτοὺς πού ἀγαποῦν, ὅταν μάλιστα γνωρίζουν ὅτι εἶναι ἄνθρωποι ἀδύνατοι, εὐαίσθητοι, πού τὸ παραμικρὸ μπορεῖ νὰ τοὺς ταράξει.

Πρὶν λίγο καιρὸ φίλη μου ἐμπιστευόταν τίς ἀνησυχίες της γιὰ τὸν ἄνδρα της. «Εἶναι τόσο λεπτὸς καὶ εὐαίσθητος, τὸν ἐπηρεάζουν τόσο πολὺ οἱ λεπτομέρειες, πού ὀτιδήποτε μπορεῖ νὰ τοῦ χαλάσει τὴ διάθεση, νὰ τοῦ ἀνατρέψει τὴν ἡρεμία, χωρὶς μάλιστα καὶ νὰ τὸ δείχνει. Καὶ προσπαθῶ νὰ περιφρουρήσω τὴν ἡσυχία του, ἔτσι πού νὰ μπορεῖ ἀπερίσπαστος ν' ἀφιερώνεται στὸ δημιουργικὸ του ἔργο».

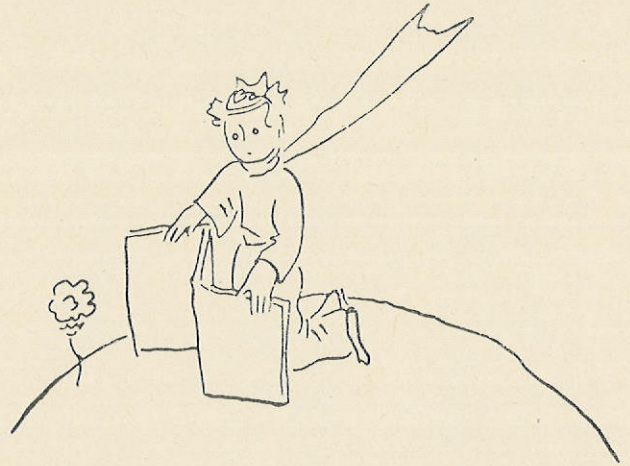
Στὴ θύμησή μου ἦρθαν τὰ λόγια τοῦ μικροῦ Πρίγκηπα:

—Ἐέρεις... τὸ λουλούδι μου... ἔχω εὐθύνη γι' αὐτό! Κι εἶναι τόσο ἀδύναμο! Κι εἶναι τόσο ἄθωο. Δὲν ἔχει παρὰ τέσσερα ἀσήμαντα ἀγκαθάρια γιὰ νὰ τὸ προφυλάγουν ἀπὸ τὴν κακία τοῦ κόσμου...

Μακάριος, εἶπα, ὁ ἄνδρας ἐκεῖνος πού ἔχει δίπλα

του μία τέτοια σύντροφο πού μπορεῖ καὶ ψυχανεμίζεται τοὺς ἐσωτερικοὺς καὶ τοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους πού τὸν ἀπειλοῦν.

Οὔτε κι αὐτὸ μπορεῖ πάντοτε νὰ σώσει τὴν κατάσταση. Δὲν εἶναι λύση νὰ βάλεις τοὺς ἀγαπημένους σου «κάτω ἀπὸ μιὰ γυάλα» ἢ «πίσω ἀπὸ ἓνα παραβάν».

«Δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρει τὰ ρεύματα... Ἀτυχία γιὰ ἓνα φυτὸ εἶχε συλλογιστεῖ ὁ μικρὸς Πρίγκηπας!».

Κάποιες, ὅμως, φορές πιάνεις τὸν ἑαυτὸ σου, παρ' ὅλο ὅτι ἀμφισβητεῖς τέτοιου εἴδους λύσεις, νὰ τίς ἐπιδιώξεις ἢ σοῦ ἔρχεται ἡ τρελλὴ ἰδέα νὰ κολλᾷ σὲ ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους ἐτικέτες: «Εὐθραυστον!»! «Εὐθραυστον!»! γιὰ νὰ δείξεις στοὺς ἄλλους ὅτι πρέπει νὰ προσέχουν. Σήμερα δὲν ἀντέχεις πολλὰ χτυπήματα, πολλὰ πετάματα, πολλὰ πατήματα, πολλὰ ταρακουνήματα, σπρωξιές, ὕβρεις καὶ λοιδορίες. Νὰ κάνουν λίγο «κράτει» μαζί σου.

Καθιέρωση «σήματος»;

Μακάρι νὰ καθιερωνόταν ἓνα τέτοιο διεθνὲς σῆμα, ἓνα εἶδος κονκάρδας πού νὰ τὴν καρφισώναμε στὸ πέτο τίς δύσκολες ἡμέρες. Νὰ παίρναμε ἔτσι τὰ μέτρα μας ὥστε νὰ προειδοποιῶμε τοὺς ἄλλους γιὰ τὴν κατάσταση μας. Ἀλήθεια, τί θὰ παρίστανε ἓνα τέτοιο

σήμα; Θά μπορούσαμε νά προκηρύξουμε μέχρι και δ ι α γ ω ν ι σ μ ὸ ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ περιοδικοῦ γιὰ τὸ καλλίτερο σήμα. Θά εἴμαστε ὁμως διατεθειμένοι νά τὸ φορᾶμε;

Πολλοὶ ἴσως ἀπαντήσουν καταφατικά. Γιατί νά μὴ δείχνουμε στοὺς ἄλλους τὴν ἀνημπόρια μας; Ἔτσι ὁ ἄλλος θά ξέρει καὶ θά μᾶς προσέχει. Ἄλλοι πάλι ὑποστηρίζουν ὅτι μὲ κανένα τρόπο δὲν πρέπει νά προβάλεις τὴν ἀδυναμία σου. «Ἡ ἐπίδειξη ἀδυναμίας εἶναι πρόκληση γιὰ ἐπίθεση». Προβάλλοντας τὰ ἀδύνατα σημεῖα σου ἐκτίθεσαι καὶ ὁ ἄλλος θρῖσκει εὐκολο στόχο. Μοιρασμένες λοιπὸν οἱ ἀπόψεις ὡς πρὸς τὴν τακτική πού πρέπει ν' ἀκολουθήσουμε καὶ δὲν ξέρω πόση ἐπιτυχία θά εἶχε μιὰ τέτοια καμπάνια.

Οἱ μεγαλύτερες ὁμως ἀσφαλῶς ἀντιστάσεις θά προέρχονταν ἀπὸ μέρους μας. Ποιὸς στ' ἀλήθεια ἀπὸ ἐμᾶς ἐπιθυμεῖ νά δείξει τὴν ἀδυναμία του; Ποιὸς θέλει νά παραδεχτεῖ μπροστὰ στοὺς ἄλλους ὅτι δὲν μπορεί, ὅτι δὲν εἶναι καλά; Στὴ γνωστὴ ἐρώτηση ὅλοι ἀπαντοῦμε: «Καλά, εὐχαριστῶ». Τὸ πολὺ πολὺ νά ποῦμε: «Ἄς τὰ λέμε καλά». Ἄν τολμήσουμε νά ποῦμε ὅτι: «δὲν εἴμαστε καλά», ὁ συνομιλητὴς μας γιὰ ν' ἀποφύγει καὶ μόνο νά δείξει ἐνδιαφέρον καὶ νά ρωτήσῃ περαιτέρω, ἀπαντᾷ: «καὶ ποιὸς εἶναι καλά;». Αὐτὸ ὁμως εἶναι μόνο μία φραστικὴ διατύπωση καὶ ὄχι ὁμολογία ἐκ βάθους ψυχῆς γιὰ τὸ τί μπορεί νά συμβαίνει μέσα του.

Μὲ αὐτὸ τὸ σκεπτικὸ, συνεπῶς, μὴ ἐπιτρέποντας —νά φαγερωθεῖ— καμμία ἀδυναμία στὸν ἑαυτὸ μας, ντυνόμαστε ἕνα ἀγέρωχο ὕφος, γινόμεστε σκληροί, βίαιοι γιὰ νά μὴν ἀφήσουμε νά προδοθεῖ ἡ εὐαισθησία καὶ ἴσως ἡ μαλθακότητά μας. Αὐτὸ ὁμως δὲν μπορεί νά διαρκέσει καὶ πολὺ. Τὸ κέλυφος τοῦ αὐγοῦ θά ραγίσει μὲ τὸ τσούγκρισμα. Τὸ πιὸ «γερό» θά νικήσει. Καὶ τὸ τσούγκρισμα τῶν αὐγῶν εἶναι στὸ κάτω κάτω ἀνώδυνο. Γίνεται χάριν παιδιᾶς καὶ γιὰ τὸ καλὸ, εἶναι λοιπὸν ἀναπόφευκτο καὶ τὸ προκαλεῖς.

Ὅπου ὁμως ἡ σύγκρουση μπορεί νά ἀποφευχθεῖ γιὰτί νά προκληθεῖ; Κάποτε θά πρέπει νά σπάσει ὁ φαῦλος κύκλος ὄλων τῶν σκληροτήτων. Νά τολμήσουμε νά ὁμολογήσουμε τὴν ἀδυναμία μας, τὶς ἐλλείψεις μας. Κάποτε μία ρωγμὴ εἶναι σὰν μιὰ χαραμάδα πού σοῦ ἀνοίγει ἕναν ἄλλο κόσμο. Ἐνα κενὸ πού μένει ἀπλήρωτο ἐπιτρέπει τὶς μετατοπίσεις τοῦ ὅλου φορτίου καὶ σὲ προσανατολίζει σὲ νέες ἰσορροπίες.

«Τὸ εὐθραστο εἶναι ὁμορφο»!

Ἐπείγει, λοιπὸν, σήμερα νά γίνει μιὰ δ ι α π α ι - δ α γ ῶ γ η σ η ὥστε νά ἀποδεχτοῦμε τὸ εὐθραστο

καὶ τὸ εὐάλωτο τῆς ὑπαρξῆς μας. Πεδίο αὐτῆς τῆς ἀγωγῆς μπορεί νά ἀποτελέσει τὸ σπῆτι, τὸ σχολεῖο, τὸ πανεπιστήμιο, ἡ ἐπαγγελματικὴ ζωὴ, ἡ ζωὴ τοῦ ζευγαριοῦ, ἡ ἴδια ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν εἶναι ντροπὴ νά ὁμολογεῖ κάποιος ἢ κάποια τὶς ἐλλείψεις ἢ τὶς ρωγμὲς του. Στὸ Εὐαγγέλιο ἡ ἔσχατη ἀ-σθένεια ἀποδείχτηκε μεγίστη δύναμη. Τὸν θάνατο ἀκολουθεῖ ἡ Ἄνάσταση.

Οἱ ἐλλείψεις μας ἄλλωστε εἶναι πραγματικότητα. Θά ἦταν πολὺ σοβαρὸ ἂν τὶς ἀποκρύπταμε. Τὸ σπουδαῖο εἶναι ὅτι παρὰ τὶς ἀδυναμίες μας εἴμαστε ἱκανοὶ νά κάνουμε μεγάλα πράγματα. Λέμε ὁμως τὸ ἀντίθετο στὰ παιδιά μας: νά προσέχετε, κυρίως νά μὴ φαίνονται οἱ ἀδυναμίες σας! Κάτι τέτοιο ὁμως δὲν εἶναι μόνο ἀνόητο, ἀλλὰ καὶ ἕνα μεγάλο φέμια². Σὲ παραλλαγὴ τοῦ γνωστοῦ βιβλίου «τὸ μικρὸ εἶναι ὁμορφο», θά μπορούσαμε νά γράψουμε ἕνα δεύτερο μὲ τὸν χαρακτηριστικὸ τίτλο «τὸ εὐθραστο εἶναι ὁμορφο»!

Ὁ ἄνθρωπος ἂν εἶναι εὐθραστος, εὐάλωτος, εὐπαθῆς καὶ τρωτὸς εἶναι παράλληλα εὐάτος καὶ εὐθεράπευτος. Ἄν κάποια στιγμή, σὰν τὸ τριαντάφυλλο, ζητήσῃ ἀπὸ τὸν μικρὸ Πρίγκηπα νά τὸ βάλει κάτω ἀπὸ μιὰ γυάλα, γιὰτί κάνει πολὺ κρῦο στὸν τόπο του καὶ δὲν ἔχει πολλὲς ἀνέσεις, τὴν ἄλλη στιγμή θά τοῦ πει:

—Ἄφησε ἡσυχία αὐτὴ τὴ γυάλα. Δὲν τὴ θέλω πιά!

—Καὶ τὰ ρεύματα...

—Δὲν εἶμαι καὶ τόσο συναχωμένο... Ὁ δροσερὸς ἀέρας τῆς νύχτας θά μοῦ κάνει καλὸ. Εἶμαι λουλούδι.

—Καὶ τὰ ζῶα...

—Θά πρέπει ν' ἀνεχτῶ δυὸ - τρεῖς κάμπιες, ἂν θέλω νά γνωρίσω τὶς πεταλοῦδες...

1. Τὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν Μικρὸ Πρίγκηπα τοῦ ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY, προέρχονται ἀπὸ τὴν μετάφραση τῆς Ρένας Οἰκονομίδου στὶς ἐκδόσεις Δίφρος, Ἄθηναι 1957, σ. 105, 46 (τὸ σκίτσο ἀπὸ τὴ σ. 47), 51.

2. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θά παρακαλοῦσαμε τὸν ἀναγνώστη νά λάβει ὑπόψη ὅσα ἔχουν ἐκτεθεῖ στὸ ἄρθρο μας Φ ρ ο ν ι μ ἄ - δ α κ α ἰ ἄ κ ε ρ α ἰ ὁ τ η τ α, ἰδιαίτερα τὴν παράγραφο Ἄσκηση ἐτοιμότητος («Ὁ Ἐφημέριος», 15 Ὀκτωβρίου 1990, ἀρ. 15, σ. 312 - 313).

Γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ στὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟ» πρέπει νά ἀπευθύνεσθε στὴ Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Ἄθηναι — Τηλ. 72.18.308.

Η ΜΟΝΑΔΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΕΣΙΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ*

Τοῦ κ. ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ
θεολόγου - καθηγητοῦ

Γ'. Ἡ Μεσιτεία τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ Πρεσβείτες τῶν Ἁγίων.

Τὸ μεσιτικό ἔργο τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, ὅπως τονίστηκε προηγουμένα, εἶναι μοναδικό, ἀποτελεσματικό καὶ αἰώνιο. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ μοναδικὸς σωτήρας τοῦ κόσμου καὶ ὁ μοναδικὸς μεσίτης στοὺς αἰῶνες. Ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἐκπεφρασμένες μὲ σαφήνεια πάνω στὸ θέμα αὐτό. Παράλληλα ὅμως μὲ τὴν ξεκαθαρισμένη αὐτὴ πίστη τῆς Ἐκκλησίας μας, ἄρχισε νὰ ἀναπτύσσεται, ἀπ' τὴν ἀποστολικὴ κι ὄλας ἐποχὴ, ἡ πίστις στὶς «πρεσβείτες» τῶν ἁγίων.

Πάμπολλοι ὄνιοι καὶ προσευχῆς εἶναι ἀναφορὸς τῶν πιστῶν τοῦ στρατευομένου τμήματος τῆς Ἐκκλησίας μας πρὸς τοὺς ἁγίους τοῦ θριαμβεύοντος μέρους νὰ τύχουν τῶν πρεσβειῶν των πρὸς τὸ Θεό. Ἡ διδασκαλία αὐτὴ ὅμως τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας μας ἔτυχε κατὰ καιροὺς ἄγριας κριτικῆς ἀπὸ παικιλόνιμους αἵρετικούς. Ἰδιαιτέρως σήμερα οἱ προτεστάντες καὶ οἱ χιλιαστὲς κατηγοροῦν τὴν πίστιν στὶς πρεσβείτες τῶν ἁγίων ὡς διδασκαλία ἀντι-Γραφικὴ, ἡ ὁποία ὑποκαθιστᾷ ἢ καὶ ἀντικαθιστᾷ τὴν μοναδικότητα τοῦ μεσιτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἴσως κατ' αὐτοὺς ἡ πίστις αὐτὴ ἡ μεγαλύτερη «κακοδοξία» τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν ὁποία δὲν παραλείπουν νὰ τονίζουν στὸ προσηλυτιστικό τους ἔργο.

Ἡ διδασκαλία ὅμως αὐτὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ὄχι μόνο δὲν προσβάλλει τὴ μοναδικότητα καὶ αἰώνια ἰδιότητα τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ ὡς μεσίτου, ἀλλὰ ἀντίθετα τὴν ἐπιθεδαίωνει καὶ ταυτόχρονα καταδεικνύει τὴν ἐκκλησιολογικὴ κακοδοξία τῶν αἵρετικῶν Προτεστάντων, Χιλιαστῶν, Μορμόνων κ.λπ. (βλ. Λ. Σκόντζου, Ἡ Τμητικὴ Προσκύνησις τῶν Ἁγίων στὴν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία, ἄρθρο στὴν ἐφ. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», Ἀθήνα 1988, ἀρ. φύλ. 3).

Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὴν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησιολογία, τόσο τὰ μέλη τοῦ στρατευομένου τμήματος τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅσο καὶ τὰ μέλη τοῦ θριαμβεύοντος, οἱ ἅγιοι (Α' Πέτρ. α' 15, Α' Θεσ. δ' 3, Ρωμ. α' 7, Α' Κορ. α' 2, Ἐφ. α' 1), ἀποτελοῦν ἓνα σῶμα καὶ εἶναι ὀργανικὰ ἐνωμένα μεταξύ τους καὶ μὲ τὴν κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ Χριστό, ὡς ἀναπόσπαστα

μέλη τοῦ μυστικοῦ Τοῦ Σώματος (Ἐφ. ε' 23). Ὁ καθηγητὴς Ν. Μητσόπουλος τονίζει ἰσχυρικὰ, πὼς «οἱ ἐπὶ τῆς γῆς ζῶντες καὶ ἀποτελοῦντες τὰ μέλη τοῦ στρατευομένου τμήματος τῆς Ἐκκλησίας συνδέονται στενῶς μετὰ τῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς τμήματος αὐτῆς, καθ' ὅτι καὶ οἱ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς συναποτελοῦν τὸ αὐτὸ μυστικὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ τ.ἔ. τὴν μίαν Ἐκκλησίαν» (Ν. Μητσόπουλου, ὅπ. ἀν. σελ. 358). Ἡ ἔνωσις δὲ αὐτὴ δὲν εἶναι θεωρητικὴ ἢ συμβολικὴ, ἀλλὰ πραγματικὴ. Κατὰ συνέπειαν, ὅπως ὅλα τὰ μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος κοινωνοῦν τῶν ἄλλων μελῶν τοῦ σώματος καὶ φυσικὰ τῆς κεφαλῆς καθὼς καὶ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν παθημάτων τοῦ ὅλου σώματος, ἔτσι καὶ τὰ μέλη τοῦ μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, οἱ ἅγιοι, βρίσκονται σὲ ἀμεση κοινωνία μεταξύ των καὶ μετέχουν τῶν ἐνεργειῶν τῆς κεφαλῆς τοῦ Σώματος, δηλαδὴ τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ (βλ. Κυρίλ. Ἀλεξ. Migne P.G. 69, 1072). Ὁ ἀπ. Παῦλος θέλοντας νὰ τονίσει αὐτὴ τὴν πραγματικὴ ὀργανικὴ ἐνότητα ἔγραψε πὼς ὁ Χριστὸς «κρατῶν τὴν κεφαλὴν ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὖξει τὴν αὖξιν τοῦ Θεοῦ» (Κολ. 6' 18), καὶ «ἐξ οὗ (τοῦ Χριστοῦ) πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τὴν αὖξιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφ. δ' 16).

Ὁ ἄνθρωπος ὄχι μόνο σώζεται μὲ τὴν ἔνωσίν του μὲ τὸ Χριστό, ἀλλὰ καὶ συνοδεύεται μαζί Του καὶ μετέχει ἀπ' αὐτὴν καὶ ὅλας τῆς ζωῆς, χάριτι Θεοῦ, θείων δυνατοτήτων καὶ ἐνεργειῶν. Ὁ Μ. Βασίλειος τονίζει πὼς «ἡ παρρησία (στὸν πιστὸ) τοῦ καλεῖν ἑαυτοῦ Πατέρα τὸν Θεόν, κοινωνὸν γενέσθαι τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, τέκνον φωτὸς χρηματίζειν, δόξης αἰδίου μετέχειν» (Migne P.G. 32, 132). Ἐπίσης ὁ μακαριστὸς π. Ἰουστίνος Πόποβιτς ἔγραψε πὼς, «ὅπου εἶναι αὐτοὶ (οἱ ἅγιοι), ἐκεῖ καὶ ὅλος ὁ Κύριος ὁ Θεός, ἐν αὐτοῖς καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὁ Θεὸς ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαύομενος, Θεὸς ἐν μέσῳ Θεῶν» (Ι. Πόποβιτς, Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος, Ἀθήναι 1970, σελ. 87). «Διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς Θείας Χάριτος ὁ πιστὸς ὁ ἐν Χριστῷ καὶ κατὰ Χριστὸν ζῶν ἐξαγιαάζεται συνεχῶς καὶ ἀξιοῦται τῆς συνεχοῦς προαγωγῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ μετὰ τῶν ἀκρίστον θείων ἐνεργειῶν, μετὰ τῆς δόξης

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 125 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 6 τεύχους.

τοῦ Θεοῦ. Ζῆ οὕτω τὴν κατάστασιν τῆς κατὰ χάριν, θεώσεως καὶ δόξης» (Ν. Μητσόπουλου, ἔπ. ἀν. σελ. 295).

Οἱ μεταστάντες πρὸς Κύριον ἅγιοι, τὰ σεσωσμένα καὶ δεδοξασμένα μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, μετέχουν, κατὰ χάριν, τοῦ τρισσοῦ ἀξιώματος τῆς Κεφαλῆς τοῦ Σώματος, ὅπως ἀκριδῶς τὰ μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μετέχουν τῶν ἐνεργειῶν καὶ δυνατοτήτων τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μᾶς διαβεβαίωσε πὼς «ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει» (Ἰωάν. ιδ' 12). Οἱ ἅγιοι εἶναι κατὰ τὸν ἀπ. Παῦλο «συγκληρονόμοι Χριστοῦ» (Ρωμ. η' 17) καὶ κατὰ τὸν ἅγιο Κύριλλο Ἀλεξ. «σύμμορφοι γὰρ ἐσόμεθα τῆς δόξης Αὐτοῦ καὶ συμβασιλεύσομεν Αὐτῷ» (Migne P.G. 74, 568). Κατὰ συνέπειαν λοιπὸν οἱ ἅγιοι μετέχουν καὶ τοῦ μεσιτικῶ ἀξιώματος τοῦ Κυρίου, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει πὼς ὑποκαθίσταται ἡ μοναδικότητα τῆς αἰωνίας μεσιτείας τοῦ Χριστοῦ. «Ὅταν τὰ μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐνώνουντας μὲ τὸν ἀρχηγό τους στὴ δόξα Του, γράφει ὁ Α. Α. Viard, οἱ νικητὲς Χριστιανοί, παίζουν ἕνα διαφορετικὸ ρόλο ἀπέναντι στὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἀγωνίζονται ἀκόμη στὴ γῆ. Μέτοχοι στὸ βασιλικὸ ἀξίωμα τοῦ Μεσίτη (Ἀπ. β' 26, γ' 21, ιβ' 5, ιθ' 15), φέρουν μπροστὰ στὸ Θεὸ τίς προσευχὲς τῶν ἁγίων τῆς γῆς, οἱ ὅποιοι καὶ παρακαλοῦν τὸ Θεὸ νὰ ἐπιπέσει τὴν ὥρα τῆς δικαιοσύνης Του (Ἀπ. στ' 9)... Ἀπὸ τὴν ἀνάληψή Του λοιπὸν ὡς τὴν δευτέρα παρουσία Του ὁ Ἰησοῦς ἀσκει τὸ βασιλικὸ Του ἀξίωμα μὲ τὴ συμμετοχὴ σ' αὐτὸ τοῦ λαοῦ Του ποῦ εἶναι συγχρόνως παρῶν στὴ γῆ (Ἀπ. ιβ' 14) καὶ ἤδη δοξασμένος» (Ἀπ. ιβ' 1) (Λεξικὸ Βιβλικῆς Θεολογίας, στ. 647).

Σύμφωνα μὲ τὴν Ὁρθόδοξη διδασκαλία, οἱ ἅγιοι «προσθεύοντες οὐ τοῖς αὐτοῖς ῥήμασιν, οἷς καὶ ὁ Υἱὸς μεσιτεύων, κέχρηται, ἀλλ' ἄλλοις πολὺ διαφέρουσι τοῖς Ἐκείνου καὶ μεγίστην τὴν αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν τελειότητα καὶ δουλείαν ἐμφαίνουσι» (Μητρ. Κριτ. Ὁμολογία, παρὰ Ἱ. Καρμίρη, Τὰ Δογμα. ΙΙ, σελ. 549). Ἔτσι ἡ μεσιτεία τοῦ Κυρίου εἶναι ἀπόλυτη, ἀντίθετα οἱ προσθεῖες τῶν ἁγίων εἶναι σχετικὲς καὶ δὲν προσφέρουν σωτηρία. Ἐπίσης οἱ ἅγιοι σὲ καμιά περίπτωσιν δὲν μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς «μεσάζοντες» μεταξὺ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἐπὶ γῆς πιστῶν, γιατί αὐτὸ θὰ ἀναιροῦσε τὴν πραγματικὴ ὀργανικὴ ἐνότητα αὐτῶν (Α' Κορ. ιβ' 27, Ρωμ. ιβ' 5, Ἐφ. γ' 6). Οἱ πιστοί, ὡς «βασιλεῖον ἱεράτευμα» (Α' Πέτρ. β' 9, Ἀπ. α' 6, ε' 9), μποροῦν νὰ βρισκῶνται σὲ ἄμεση κοινωνία μὲ τὸ

Μεγάλο Ἀρχιερέα Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ (Ἐβρ. δ' 14).

Οἱ προσθεῖες τῶν ἁγίων κατανοήθηκαν ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Παράδοσιν ὡς ἡ ἀέναη κοινωνία καὶ ἐνότητα μεταξὺ θριαμβεύοντος καὶ στρατευομένου μέρους τῆς Μίας, Ἁγίας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὅπως «τῆ ἀρμονίᾳ τοῦ Πνεύματος συμβιβάσθέντα καὶ συνδεθέντα, ἐν ἄρτιον ἀποδειχθῆ σῶμα» (Γρηγ. Ναζ. Λόγ. 2,3, Migne P.G. 35, 409). Πρόκειται γιὰ τὴν ἐμπρακτὴ ἐκδήλωσιν θείας ἀγάπης τῶν σεσωσμένων καὶ δεδοξασμένων ἀδελφῶν μας πρὸς ἐμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς μαχητὲς, τοῦ στρατευομένου μέρους τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ δικές μας προσευχὲς ἐνώνουνται μὲ τίς προσευχὲς ἐκείνων καὶ ὡς «ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ» κατευθύνονται πρὸς τὸ φοβερὸ θρόνον τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, «εἰς ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς» (Ἐφ. ε' 2) καὶ ὡς «θυμίαμα» (Ψαλμ. ρμ' 2). Ἐμεῖς τιμῶμε καὶ μακαρίζομε αὐτούς, «τοὺς διαπρέφαντας ἐπ' εὐσεβεῖα» (Μ. Βασιλείου, Migne P.G. 31, 492) καὶ τοὺς ἐμπιστευόμεσθε τὰ προβλήματα μας καὶ τίς δυσκολίες τῆς ζωῆς μας, ὅπως σὲ σαρκικούς ἀδελφούς. Τελοῦμε μνημόσυνα καὶ προσευχόμεσθε γι' αὐτούς καὶ κατὰ τὴ Θεία Ἐὐχαριστία κάνομε εἰδικὴ μνηεὶα γιὰ τοὺς μεταστάντες στὸν Κύριο ἀδελφούς μας. Αὐτοὶ παρακινούμενοι ἀπὸ ἀπειρὴ ἀγάπη καὶ στοργὴ προσεύχονται γιὰ μᾶς, «ὅπως τὸν ἀρθιμὸν τὸν κατηριθμημένον τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ) ἐν ὄλῳ τῇ κόσμῳ διαφυλάξῃ ἀθραυστον ὁ Δημιουργὸς τῶν ἀπάντων» (Κλημ. Ρώμης πρὸς Κορ. Α' 56,1, Βλ. Μ. Βασιλείου Ἐπ. 360, Migne 32, 1100, Γρηγ. Νύσσης Migne P.G. 46, 788). Κάνοντας ἐπίσης χρῆσιν τῶν δυνατοτήτων ποῦ ἀπέκτησαν μὲ τὴ χάριν τοῦ Χριστοῦ, ὡς τεθειμένες προσωπικότητες, μᾶς εὐεργετοῦν ποικιλότροπα, θαυματουργικά, ἄμεσα καὶ ἔμμεσα, στὰ πλαίσια πάντα τῆς κοινωνίας τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητας, ποῦ δὲν μποροῦν νὰ καταλάβουν οἱ Προτεστάντες. Οἱ δυνατότητες αὐτὲς τῶν ἁγίων κατανοοῦνται ἀπὸ τὸ ἀκόλουθο παράδειγμα ποῦ ἀναφέρει ὁ ἱ. Χρυσόστομος: «καθὰπερ στρατιῶται τραύματα ἐπιδείξαντες, ἅπερ ἐκ τῶν πολεμίων ἔλαβον, μετὰ παρηρησίας τῷ βασιλεῖ διαλέγονται, οὕτω καὶ οὗτοι τὰς κεφαλὰς, ἃς ἀπειτήθησαν ἐπὶ τῶν χειρῶν βαστάζοντες καὶ εἰς τὸ μέσον παράγοντες εὐλόγως ἅπαντες ὅσα ἂν θέλωσι παρὰ τῷ βασιλεῖ τῶν οὐρανῶν ἀνύειν δύνανται» (Ἐγκώμιον εἰς μάρτυρα Ἰουλιανὸν 1, Migne P.G. 50, 667).

Εἶναι ἀνάγκη τέλος νὰ σημειωθεῖ ἡ ἐξαιρετικὴ θέση τῆς Θεομήτορος στὴ χορεία τῶν ἁγίων τοῦ θριαμβεύοντος τμήματος τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ἡ ἰδιαίτερη ἀξία τῶν προσευχῶν τῆς πρὸς τὸν Κύριο καὶ ἡ ἄμεση καὶ θεδαία βοήθειά τῆς πρὸς τοὺς ἐπὶ γῆς

πιστούς. Κι αυτό γιατί, «αὕτη ἀξιοθείσα ἐπὶ τῆς γῆς νὰ γίνῃ νὰς τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ἀπειροπότως τὸν ἀχώρητον ἐν γαστρὶ χωρήσασα, οὐ μόνον ἐμεγαλύνθη ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον καὶ ὑπὲρ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἀγγέλους, ἀλλὰ καὶ κατὰ χάριν ἐκουνώνησεν αὐτῆς τῆς δόξης τῆς θεότητος... ἐν οὐρανοῖς δὲ ἀσφαλῶς οὐ μόνον κατέχει τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ πάντων τῶν ἁγίων, ὡς ἡ Παναγία, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης τοῦ Υἱοῦ αὐτῆς ἐν μείζονι βαθμῷ, ἢ οἱ ἄλλοι ἅγιοι ἀπολαύει» (Ν. Μητόπουλου, ὅπ. ἀνωτ. σελ. 356).

* * *

Ἀπὸ τὰ παραπάνω ἔγινε νομίζω φανερὸ καὶ κατανοητὸ πὼς ἡ μοναδικότητα καὶ τὸ ἀναντικατάστατο τοῦ μεσιτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι βασικὴ πίστη τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ πίστη στὶς πρεσβείες τῶν σεσωσμένων ἁγίων δὲν ἔχει σὲ καμιά περίπτωση τὴν ἔννοια τῆς ὑποκατάστασης τοῦ αἰωνίου μεσιτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ εἶναι ἡ τέλεια ἔκφραση ἀγάπης, κοινωνίας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία φαινομενικὰ ὑπάρχει ὡς στρατευομένη καὶ θριαμβεύουσα. Εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετη, γιατί αὐτὴ εἶναι τὸ ἴδιο τὸ ἀδιαίρετο μυστικὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν Προτεσταντῶν ὅτι ἐπικαλούμαστε πρεσβείες... νεκρῶν, εἶναι σημαντικὴ κακοδοξία, ἡ ὁποία ἀντίκειται στὴ διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς δισχιλιόχρονης Παράδοσης τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπίσης ἡ νομικιστικὴ σχολαστικὴ παπικὴ μεσαιωνικὴ θεώρηση τοῦ ρόλου τῶν ἁγίων στὴ ζωὴ καὶ τὴ σωτηρία τῶν ἐπὶ γῆς πιστῶν (ἀξιωμαθῆναι τῶν ἔργων τῶν ἁγίων, μαριολατρία κ.λπ.) εἶναι διδασκαλία ξένη πρὸς τὴν πατερικὴ Παράδοση τῆς ἀρχαίας ἀδιαίρετης προσχρισματικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ὁρθοδοξία μας, τέλος, σὲ ἀντίθεση μὲ τις διαφορὲς καὶ ποικιλῶνιμες κακοδοξίες, διατηρώντας ἀλώβητη τὴν πίστη τῆς ἀρχαίας ἀποστολικῆς πίστεως καὶ παραδόσεως, διδάσκει πὼς ὁ Θεάνθρωπος Σωτῆρας μας εἶναι ὁ κυριάρχης ὀλοκλήρου τῆς ὁρατῆς καὶ ἀοράτου κτίσεως (Ματθ. κη' 18). Εἶναι ὁ λόγος ὑπαρξῆς, ἡ ἀναφορὰ καὶ τὸ μέτρο κρίσεως κάθε κτιστοῦ ὄντος σὲ ὅλους τοὺς κόσμους. Ἐπίσης Αὐτὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία Του εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ πραγματικότητα, γιατί ὁ ἴδιος εἶναι ὁ αἰώνιος Θεός, ὁ «Εἷς τῆς Τριάδος», καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ θεοφόρο τεθειωμένο Σῶμα Του, δηλ. οἱ πιστοὶ ὄλων τῶν ἐποχῶν (Ἐφεσ. δ' 23). «Εἷς τὸν γήινον κόσμον μας ἡ μόνη ἀφθαρτος καὶ ἀνεκμηδένιστος, ἡ μόνη ἁγία καὶ ἀθάνατος πραγματικότης εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Χριστός· αὐτὸ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἂν εἴμεθα μετ' Αὐτοῦ, ἂν ζῶμεν ἐν Αὐτῷ...

Ἄνευ Αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι εἶναι φαντάσματα, εἶναι ἕνας μῦθος, μία σκιά, ἕνα ὄνειρο, πού τὸ διασκορπίζει ἡ κάθε ἁμαρτία, ὁ κάθε θάνατος, ὁ κάθε διάβολος» (Ἰ. Πόποβιτς, ὅπ. ἀν. σελ. 95). Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ μέγας, ὁ μοναδικὸς καὶ ὁ αἰώνιος Μεσίτης τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς τὸ Θεό, εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ πραγματικότητα ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἀντλοῦν τὴν ὑπαρξὴ τους τὰ πάντα, ἀκόμα καὶ οἱ ἅγιοι. Κατὰ συνέπεια οἱ συκοφαντίες τῶν αἵρετικῶν εἶναι «ἐκ τοῦ πονηροῦ», καὶ ἔχουν σκοπὸ νὰ δημιουργήσουν ἐντυπώσεις, «πρὸς ἄγραν» ἀφελῶν καὶ ἀμαθῶν προσηλύτων.

(Τέλος)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Π. Τρεμπέλα, Δογματικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1956.
2. Χ. Ἀνδρούτσου, Δογματικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατ. Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1956.
3. Ν. Μητόπουλου, Θέματα Ὁρθοδόξου Δογμ. Θεολογίας, Ἀθήναι 1984.
4. Ρ. Γαλίτη, Ἑρμηνευτικὰ τῆς Κ.Δ., Θεσ/νίκη 1982.
5. Ἰ. Πόποβιτς, Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος, Ἀθήναι 1970.
6. Β. Βέλλα, Ἑβραϊκὴ Ἀρχαιολογία, Ἀθήναι 1980.
7. Λεξικὸ Βιβλικῆς Θεολογίας, ἐκδ. «Ἄρτος Ζωῆς», Ἀθήναι 1980.
8. J. P. Migne, Patrologiae Cursus Completus, Series Graeca.
9. E. SAUER, Ὁ Θρίαμβος τοῦ Ἐσταυρωμένου, μετ. Γ. Παϊδάκη, Ἀθήναι 1977.
10. V. LOSSKY, Ἡ Μυστικὴ Θεολογία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, μετ. Σ: Πλευράκη, Θεσ/νίκη 1964.
11. Α. Φυτράκη, Λεῖψανα καὶ Τάφοι Μαρτύρων κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, Ἐν Ἀθήναις 1955 κ.ἄ.

«ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μὲ τὸ εἰδικὸ ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἔθνη»

★ πληροφορεῖ ὑπεύθυνα γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο πού ἀσκεῖ σήμερα ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία,

★ περιγράφει τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἱεραποστολή.

Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς μποροῦν νὰ στείλουν τὴν ἐτήσια συνδρομὴ τους (300 δρχ.) στὴ διεύθυνση:

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος — «Πάντα τὰ Ἔθνη», Ἰω. Γεωναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 7212.112.

ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟ "ΓΕΡΟΝΤΑ,,

Τοῦ κ. ΠΑΝΑΓ. Θ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ
θεολόγου - διευθυντοῦ Γυμνασίου

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ὁ ὀρθόδοξος μοναχισμὸς προσέφερε πολλὰ ὑπερσεύσεις καὶ σὴν Ἐκκλησία μας καὶ σὸ Ἔθνος. Οἱ μοναχοὶ μας ὑπῆρξαν κέντρα μαθήσεως καὶ ἔρευνας. Ὁ ἐθνικὸς μας ἱστορικὸς Κων. Παπαροηγόπουλος λέει ὅτι τὰ μοναστήρια τῆς πατρίδας μας ὑπῆρξαν «τὰ ἀσφαλέστερα καταγῶγια (= καταλύματα, κέντρα) τῶν γραμμάτων, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν». Στὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, ἀλλὰ καὶ σὲ μετεπαναστασιακὰ χρόνια, ἡ διακονία τῶν τραπεζῶν καὶ ἡ διακονία τοῦ λόγου ὑπῆρξε κύριο μέλημά τους. Ἀκολουθώντας πιστὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου οἱ μοναχοὶ «ἔταξαν ἑαυτοὺς εἰς διακονίαν τοῖς ἀγίοις» (Α' Κορ. 16,15). Τὴ διακονία αὐτὴ κάθε μοναστήρι ἐξειδικεύει μὲ τὸ δικὸν του τρόπο, ἀνάλογα μὲ τὶς δυνατοῦτες ποὺ ἔχει.

Ἡ μονὴ Ταξιαρχῶν Αἰγιαλείας, ἓνα μεγάλο, πλούσιο καὶ πολυάνθρωπο μοναστήρι, διακόνησε τὸν πιστὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ τῆς γύρω περιοχῆς καὶ μὲ τὸ σχολεῖο ποὺ ἵδρυσε καὶ συντήρησε ἓνα αἰῶνα. Τὸ σχολεῖο αὐτὸ ἦταν ἀλλοιῶτικο ἀπὸ τ' ἄλλα. Ἡ πρωτοτυπία του ἔγκειται σὸν παιδαγωγὸ ποὺ ἦταν «γέροντας», μοναχός. Τὴν ἵδρυση, τὴν πορεία καὶ τὴν ἐπίδραση τοῦ σχολείου αὐτοῦ σὴν κοινωνία θὰ ἔχουμε τὴν εὐκαιρία νὰ δοῦμε σὴ συνέχεια.

Ἡ Παιδεία σὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν προεπαναστατικὴν περίοδο ἀπέδλεπε σὴ δημιουργία τῶν προϋποθέσεων ἐκείνων, ποὺ θὰ ὠδηγοῦσαν σὴ διεκδίκηση τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Γένους. Ὁ Ρήγας διεκήρυξε ὅτι «ὅλοι χωρὶς ἐξαίρεσιν ἔχουν χρέος νὰ ἠξεύρουν γράμματα. Ἡ πατρίς ἔχει νὰ καταστήσῃ σχολεῖα εἰς ὅλα τὰ χωρία διὰ τὰ ἀρσενικὰ καὶ τὰ θηλυκὰ παιδιὰ. Ἐκ τῶν γραμμάτων γεννᾶται ἡ προκοπή, μὲ τὴν ὁποῖαν λάμπουν τὰ ἐλεύθερα ἔθνη»¹.

Ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση καὶ μετὰ, καὶ ἰδιαιτέρα ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση καὶ ὕστερα, ὁ φωτισμὸς τοῦ λαοῦ, ἡ ἀνύψωση τῆς πνευματικῆς στάθμης του καὶ ἡ καλλιέργειά του, γιὰ νὰ σταθεῖ δίπλα σὲ ἄλλα ἐλεύθερα ἔθνη καὶ ν' ἀνταποκριθεῖ σὲς καθημερινὰς ἀνάγκες τῆς εἰρηνικῆς περιόδου, ἦταν ἔργο ἐπιτακτικόν.

Γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ πραγματικότητα, ἡ παιδεία τοῦ ταπεινωμένου ραγιᾶ, σὸ ρόλο τοῦ ὁποῖου εἶχαν πιστέψει ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἐνθουσιώδεις πνευματικοὶ ἄνθρωποι τοῦ ἐλεύθερου κράτους, ἔπρεπε νὰ ὀργανωθεῖ.

Τὸ σύνταγμα τοῦ 1822, ὅπως εἶναι γνωστὸ, δὲν πρόδλεπε τὴν ἵδρυση αὐτοτελοῦς Ὑπουργείου Παιδείας. Οἱ ἀρμοδιότητές του εἶχαν ἐκχωρηθεῖ σὸ Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν, τὸ ὁποῖο κατέβαλε φιλότιμες προσπάθειες γιὰ τὴν ἵδρυση σχολείων καὶ γενικότερα γιὰ τὴν ἐκπόνηση σχεδίου τῆς βασικῆς παιδείας.

Μέσα σὲς φλόγες τοῦ πολέμου (1824) ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Παπαφλέσσας διακήρυξε: «εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἀρχὴ καὶ νὰ συσταθοῦν καὶ νὰ ἐξοικονομηθοῦν σχολεῖα, ὅσα καὶ ὅπως ἡ περίσταση συγχωρεῖ». Ὑπεύθυνα τὸ θέμα τῆς παιδείας τοῦ Γένους ἀντιμετώπισε τὸ 1824 πενταμελὴς ἐπιτροπὴ μὲ πρόεδρο τὸν Ἀνθίμο Γαζῆ.

Σὲ ρεαλιστικὴ δάση τὸ πρόβλημα τῆς παιδείας τοῦ λαοῦ ἔθεσε τὸ σύνταγμα τοῦ 1827, τὸ ὁποῖο πρόδλεπε καὶ θέσῃ ὕπουργοῦ παιδείας. Στὴν προσπάθεια τῶν ἐπίσημων φορέων γιὰ τὴν προκοπὴ καὶ τὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ ἔρχεται νὰ προστεθεῖ καὶ ἡ πρωτοβουλία τῶν ἰδιωτῶν. Ἔτσι, ὅταν οἱ κάτοικοι μιᾶς περιοχῆς ἐξασφαλίζουν τὶς προϋποθέσεις τῆς λειτουργίας σχολείου, ἡ διοίκηση δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει ἀντίρρηση. Εἶναι ἐνδεικτικὰ τὰ ὅσα γράφει σὲ ἔγγραφο τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν ὁ Γρηγόριος Δικαῖος «πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας Μικρομάνης» γιὰ τὸ θέμα αὐτό. Γράφει, λοιπόν: «... Ἡ Διοίκησις γνωρίζει κάλλιστα ὅτι ἡ περὶ Ἐκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας φροντίς εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ οὐσιώδη χρέη μας, ἀλλὰ διὰ τὰς γνωστὰς εἰς ὅλους περιστάσεις δὲν ἔλαβε καιρὸν μέχρι τοῦδε νὰ σκεφθῆ καὶ περὶ τῶν χρησιμωτάτων καταστημάτων τῆς παιδείας. Ἦδη ὅμως, ὅταν πληροφορηθεῖσα ὅτι εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην εὐρίσκειται ἐν μετόχιον τῆς Λαύρας, ... διέταξεν ὅτι τὸ ρηθὲν Μετόχιον νὰ διορισθῆ σχολεῖον, καὶ τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ νὰ ἀφιερωθῶσι εἰς αὐτὸ διὰ νὰ πληρώνεται καὶ ὁ μισθὸς τοῦ διορισθέντος δασκάλου κυρίου Χριστοφύρου Δημητριάδη καὶ αἱ λοιπαὶ χρεῖαι τῆς σχολῆς νὰ ἐξοικονομῶνται»².

(Συνεχίζεται)

1. Ρήγας Βελεστινλή, Τὰ δίκαια τοῦ ἀνθρώπου (1797), ἔρθρ. 22.

2. Α. Β. Δασκαλάκη, Κείμενα - Πηγὰ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλῆν. Ἐπαναστάσεως, σειρά τρίτη, Τὰ περὶ παιδείας, τ. 1 (1968), σελ. 54-55.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Cherchez la femme

ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ είναι αφιερωμένη ή Κυριακή των Μυροφόρων, λίγες ημέρες πριν. Έσπευσαν να προσφέρουν στον τάφο του Κυρίου τα μύρα της αφοσιώσεως και τα άρώματα της λατρείας τους. Όπως πριν, κατά την τριετία της δημόσιας ζωής, τοῦ είχαν προσφέρει τις υπηρεσίες τους και αργότερα θὰ Τοῦ αφιερώσουν την ιεραποστολική τους εργασία. Τὸ παράδειγμά τους ἀκολούθησαν και τόσες ἄλλες ἄγιες γυναίκες ποὺ κοσμοῦν την πινακοθήκη της Ἐκκλησίας. Μιὰ ἱερὴ λιτανεία σεμνῶν και ἡρωικῶν ψυχῶν, ἀρωματισμένων με την ἀρετὴ και την ἐσωτερικὴ εὐγένεια. Διδάσκουν ἔτσι, ὅτι ἡ θέση της γυναίκας εἶναι κοντὰ στοῦ Χριστοῦ ποὺ τὴ λύτρωσε και ἀπὸ την κοινωνικὴ σκλαβιά της εἰδωλολατρίας και την ἀνύψωσε στην ἴδια θέση με τὸν ἄνδρα.

Σύγχρονες Μυροφόρες, οἱ γυναίκες, εἶναι προορισμένες ν' ἀρωματίζουν την κοινωνία με τὸ ἄρωμα της ψυχῆς, νὰ την εμπλουτίζουν με τὸ θησαυρὸ της καρδιάς. Ἔτσι θὰ διαφεύδεται ἡ κακόζηλη παροϊμιώδης φράση «CHERCHEZ LA FEMME», ἡ ὁποία θὰ ἔχει ἐφαρμογὴ μόνο σὲ περιπτώσεις ἀξιοθαύμαστες. Δηλαδή, ὅπου εὐγενικὴ πράξη, πολιτισμὸς ἀνώτερος και μεγαλοργία, ἐκεῖ «ζητήσατε τὴ γυναίκα»!

Ταξίδι σὲ 46 αἰῶνες!

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ἐπιβίβαστηκα —τύχη ἀνέλπιστη— σ' ἓνα τρικάταρο ἰστιοφόρο και ταξίδεψα σὸ θρόλο, σὸ χρόνο και σιὸς χώρους μιᾶς Ἱστορίας ἀλάκαιρης. Πλήρωμα, ἀνθρώποι λίγο - πολλὸ μυθικοί, ποὺ παρὰ τις ἀνθρώπινες ἀδυναμίες τους ἔγραψαν ἓνα ἐντυπωσιακὸ συναξάρι με τοὺς θεόρατους κοινυλοφόρους —τὰ κατάρτια τοῦ τρικάταρου— σὸ πολυτελέστατο μπλὲ ἐπιστολόχαρτο τοῦ οὐρανοῦ. Με την ἀφήγησή τους, διαπλέκεται ἡ Ἱστορία ποὺ ἀνάφερα, ἀναδυόμενη με τρόπο εὐληπτο και χρονολογικὸ, μέσα ἀπὸ φῶς, μύθους, μοναξιά και γεγονότα, μ' ἄλη τὴ λάμψη και τὸ μυστήριό της. Και ποὺ ἀποτελεῖ, γιὰ τοῦτο, ἀνεκτίμητη κληρονομιά, μαρτυρία και πίστη.

Τὸ ταξίδι ξεκίνησε μέσα ἀπὸ μιὰ βιτρίνα! Πρόκειται γιὰ την προθήκη τῶν ἐκδόσεων «Ἀστέρως», σὸ κέντρο της ὁποίας χώρεσε ὀλόκληρος ὁ... «Πειραιάς! Ὁ θρόλος και ἡ κληρονομιά του»... Μιὰ κληρονομιά ποὺ ἐδράζεται —ὅπως διαβάσαμε σὴν ἐπιλεκτικὴ ἐπισκόπηση της Πειραιϊκῆς Ἱστορίας— ἀνάμεσα σὲ 2.600 π.Χ. και σὸ σήμερα! Ἄξιος καπετάνιος τοῦ τρικάταρου ὁ Δημήτρης Φερρούσης, γέννημα - θρέμα τοῦ Πειραιᾶ, κατορθώνει σὲ 416 σελίδες τοῦ ἐκλεκτοῦ ἔργου του νὰ συνθέσει τὸ ἔπος της πειραιϊκῆς περιπέτειας, τὸ τόσο ρωμαλέο και πυρρετικό! Κατορθώνει —ὅπως σημειώνει ὁ ἴδιος σὸν πρόλογό του —νὰ ξυπνήσει φωνές και σιωπὲς ποὺ ἔχουν ξεχαστεῖ. Ν' ἀναστήσει ἰδέες ποὺ ἔχουν σιγήσει ἢ ἔχουν κοιμηθεῖ ἀπὸ χρόνια. Και νὰ ξαναζωντανέψει τὰ ἔγρη, τὲς μνημες, τὲς σκιές, τοὺς μύθους, τὲς ἀξεδιάλυτες μορφές, τὰ φευγαλέα ἀγγίγματα και τοὺς ψιθυροὺς τοῦ παρελθόντος.

Τὸ βιβλίο ἐντυπωσιάζει ἀπὸ την πρώτη κι ὅλας ματιᾶ. Ἐνα ὑπέροχο ἐξώφυλλο —ὁ Πειραιάς, σὴν πρωτινὴ του μορφή— ἔργο τοῦ δεξιότηγη Σπύρου Μ. Καρδαμάκη. Μπροστὰ σὲς ἀκτὲς τοῦ Πειραιᾶ τὸ τρικάταρο —ποὺ ἀναφέραμε σὴν ἀρχὴ— προσμένει με τὸ ἀλλιώτικο πλήρωμά του τὸν ἐπισκέπτη ἀκριβέστερα τὸ νοσταλγὸ ἢ τὸν φιλομαθῆ —εὐαίσθητο, ὁποσδήποτε, δέκτη— ποὺ κρύβοντας ἓναν Ὀδυσσεᾶ μέσα του θέλει νὰ ταξιδέψει σὸ χτὲς και σὸ προχτὲς τοῦ πρώτου λιμανιοῦ, νὰ τυλιχτεῖ με τὲς βαρύτιμες γάζες της μακραίωνης Ἱστορίας του και νὰ πλουτίσει —ὅπως οἱ παλιοὶ Πειραιῶτες καρδοκόρηδες— με πνεῦμα, ὅμως ἐπιτότος, ἀνατρέχοντας σὸ θρόλο και τὴ βασιὰ κληρονομιά. Ἐνα μεγάλο εἶγε σ' ὅλους τοὺς συντελεστὲς αὐτῆς της ἔκδοσης.

Καλὸ ταξίδι!

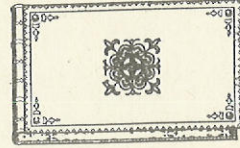
Μιχαὴλ Γαλανοῦ

«ΒΙΟΙ ΑΓΙΩΝ»

Κυκλοφοροῦν και οἱ δώδεκα τόμοι ἀπὸ τὸ μνημειώδες ἔργο τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἄληθινὸ θησαυρῖσμα γιὰ κάθε βιβλιοθήκη. Ἐκδοσὴ τρίτη, Ἀποστολικῆς Διακονίας.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ἐπισκόπου Κανώπου
Φιλήμονος
ΣΚΟΡΠΙΑ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΠΕΤΡΑΔΙΑ

Πέρα τῆς πλούσιας, πνευματικῆς δράσης του, ὁ Θεοφιλέστατος κ. Φιλήμονας καί μέ τά γραπτά του φανεράνει τὸ εὐρύτερο ἐνδιαφέρον του καί γιά τὰ θεολογικά γράμματα. Τὸν ἀπασχολοῦν θέματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί ἱστορίας, τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖ ποτέ τὸ χριστιανὸν πλήρωμα, ἐπεὶδὴ ἀπ' αὐτὰ δὲν ἀποκομίζει μόνο γνώσεις, ἀλλὰ καί θιώνει, εἰσδέχεται τὸ βαθύτερο νόημα τῶν λόγων καί τῶν πράξεων προφητῶν, ἁγίων καί μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας.

ἀπὸ τὰ «Σκόρπια πνευματικά πετράδια», ὅπως εἶναι ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου, νὰ σχηματίσει τὸ δικό του πνευματικό θεμέλιο, πάνω σὲ σταθερὸ ἔδαφος. Σὰν κι αὐτὸ ποῦ εἶναι ὁ ἴδιος, ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας: «Ἐπὶνεν γὰρ ἐκ πνευματικῆς πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός» (Α' Κορ. 1,4).

Κώστα Μιχαηλίδης
ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

Ὁ συγγραφέας τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἶναι πολὺ γνωστός στὸ κοινὸ, ὄχι μόνο καὶ ἀπὸ τ' ἄλλα συγγράμματα του. Ἀλλὰ καί ἀπὸ τὰ δοκίμια - ἀρθρα του ποῦ δημοσιεύει τακτικὰ στὸν καθημερινὸ Τύπο καί τὰ ὁποῖα ἔχουν σκοπὸ, μέ τρόπο εὐληπτο καί λογοτεχνικό, νὰ φωτίσουν τὸ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου πάνω σὲ θέματα ὑπαρξιακοῦ καί πνευματικοῦ θίου.

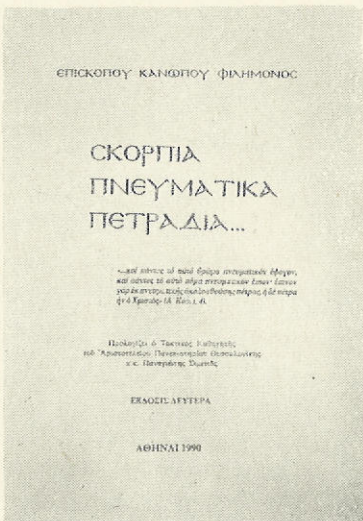
Τὰ δοκίμια ποῦ περιλαμβάνονται σ' αὐτὸ τὸ βιβλίον «χαράζουν τὴ ζωντανὴ παρουσία τοῦ προσώπου ὡς μία κίνηση ἀνάμεσα στὸ θάθος καί τὴν ἐπιφάνεια, τὸ πρόσωπο καί τὸ προσωπεῖο μέ τὸν τρόπο τῆς φαινομενολογικῆς περιγραφῆς καί τῆς ὑπαρξιακῆς ἀνάλυσης. Τὸ πρόσωπο συνομιλεῖ καί συνυφαίνεται μέ τὰ γύρω του, τὸν τόπο καί τὸν χρόνο, τὴν ἱστορία καί τὴν ποίηση, τὴν οἰκογένεια καί τὸ γένος του, τὸν κόσμο καί τὰ ἄλλα πρόσωπα».

Καί πραγματικά καί μόνο ἡ παράθεση μερικῶν ἀπὸ τοὺς τίτλους ποῦ ἀνταποκρίνονται στὰ ἀνάλογα δοκίμια, δείχνει τὸ εἶδος καί τὸ θάθος τῆς διάστασης ποῦ ἔχει ἡ συγκέντρωση αὐτῆ τῶν θεμάτων σ' ἓνα κομψὸ βιβλίον μέ ἓνα πολὺ ἐκφραστικὸ ἐξώφυλλο: Ἡ ἀνθρώπινη φυσιογνωμία, Ὁ λόγος καί τὸ πρόσωπο, Ἡ σωτὴρ τοῦ προσώπου, Ἡ σηματικὴ τοῦ ὀνόματος, Τὸ βλέμμα, Τὸ γέλιο καί τὸ κλάμα στὸ ἀνθρώπινον πρόσωπο, Ἡ εἰκόνα τοῦ αἰώνιου, δίνει τὴν ἔνσαρκη ἄψη τοῦ ἀνθρώπου.

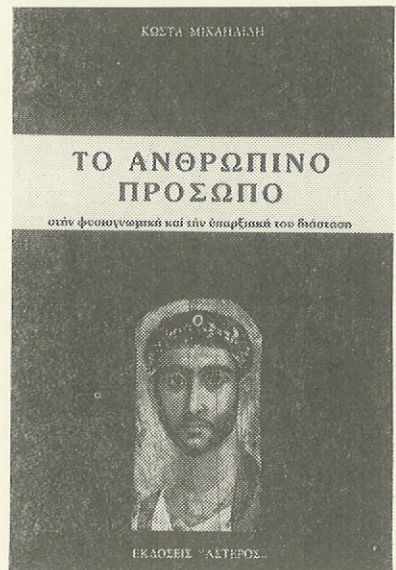
Τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπο δὲν εἶναι μιὰ στατικὴ διάσταση τοῦ

ὄντος ποῦ ἔχει μόνο ἱστορικὴ σημασία. Ἀλλὰ καί μιὰ πολυδύναμη, θαυμαστὴ ἰδιαιτερότητα, ἡ ὁποία μέ τὴν ἐκφραση καί τὸ ἀνεξάντλητο μυστικὸ τῆς λόγου, συναντᾶται καθημερινὰ μ' ἓνα ἄσαρκο κόσμον, ἀνέκφραστο συχνὰ καί ὡστόσο ἀπτό!

Τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπο εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον. Καί οἱ ἀναφορὲς σ' αὐτὸ ἀπὸ τὸν κ. Κ. Μιχαηλίδη εἶναι μιὰ ξεχωριστὴ ποίηση, ἓνας ἔρωτας καί μιὰ δωρεὰ ἐλευθερίας καί καταξίωσης. Διαβάζοντας μάλιστα τὸ βιβλίον αὐτὸ μ' ἀγάπη καί προσοχὴ καταλαβαίνει κανεὶς τὸ ἀληθινὸ μεγαλεῖο τῶν ὑπαρξιακῶν διαστάσεων καί τὴν λάμψη αὐτῆς τῆς δωρεᾶς.

Φωτισμένες μορφές, ὅπως ὁ προφήτης Ἀμώς, ὁ ἅγιος Ἀντώνιος, ὁ Μάξιμος Μαργουίνος, ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος, ἔχουν πάντοτε πλευρὲς ἀγνωστες καί ἀσχολίαστες, ποῦ μᾶς διδάσκουν καί μᾶς ἀνοίγουν δρόμους γιά περισσότερη κατανόηση καί πίστη. Κι αὐτὰ κάνει ὁ Θεοφιλέστατος ποῦ μέ τὸ ἥπιο, λιτὸ καί εὐκρινέστατο ὕφος του τίς παρουσιάζει, ὥστε καί ὁ ἀναγνώστης

Πρόκειται θέβαια γιά δοκίμια ὑπαρξιακῶν ἀναλύσεων μέ τρόπο ἀπαλὸ καί λογοτεχνικό. Μά στὸν πλοῦτο τῶν ἐννοιῶν, τῶν εἰκόνων, τῶν περιγραφῶν καί τῶν ἀποχρώσεων, θαρρεῖς πὼς θρίσκεσαι σὲ κείμενα ποιητικά. Καί ταυτόχρονα φωτισμένα καί ἰσόροπα δοσμένα στὸ χῶρο καί χρόνον τῆς συγγραφῆς.

Φ ς

Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Π.Ε.ΦΙ.Π.

για το έτος 1990 είναι ιδιαίτερα έντυπωσιακός, όπως μας πληροφορεί το τεύχος 49 της «Πολυτεχνικής Οικογένειας», της εφημερωτικής και μαχητικής αυτής περιοδικής εκδόσεώς της.

Η «Πανελλήνια Ένωση Φίλων των Πολυτέκνων», λοιπόν, κατά το παρελθόν έτος δέχθηκε δωρεές ύψους 545.387.070 δρχ. (τό 1989: 507.826.451). 'Απ' το ποσό αυτό οι εισφορές - δωρεές σε χρήμα ήταν 125.387.070 δρχ. και σε διάφορα είδη αξίας 420.000.000 δρχ. Όπως σημειώνεται στο περιοδικό «ή φιλανθρωπική δραστηριότητα της Π.Ε.ΦΙ.Π. δεν έπηρεάστηκε περιοριστικά κατά το 1990 ούτε από τη γενική οικονομική κρίση, ούτε από το γνωστό νόμο του ΠΑΣΟΚ, που διατηρεί σε ισχύ ή κυβέρνηση της Ν.Δ., προς συρρίκνωση των φιλανθρωπικών δωρεών...».

ΝΕΑ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

προστέθηκαν στο πνευματικό δυναμικό της 'Ι. Μητροπόλεως Χαλκίδος. Πρόκειται για 45 νέους και νέες οι οποίοι μετά από βμηνη φοίτηση στην Ειδική Σχολή Κατηχητών και Στελεχών Ποιμαντικού Έργου, που λειτουργεί στη Μητρόπολη, έλαβαν τα πτυχία τους, στη διάρκεια εκδήλώσεως που έγινε στο Νεανικό Κέντρο Ι. ναού 'Αγίας Παρασκευής Χαλκίδος, την 23.3.91.

Πρός τους νέους κατηχητές μίλησαν ο Σεβ. Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος και ο διευθυντής της Σχολής άρχιμ. κ. Διονύσιος Μάνταλος, ενώ στην εκδήλωση παρέστησαν οι άρχες της πόλεως και του νομού και πολυς κόσμος.

Ό ιερός ναός, έξ άλλου, 'Αγίας Παρασκευής προικοδότησε ακόμη 25 παιδιά, ανεβάζοντας σε 500 τον αριθμό των μέχρι τώρα προικοδοτηθέντων.

1.900 ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΕΙΣ ΑΠΟΡΩΝ

κρατουμένων έγιναν από το 1978 ως το 1990 χάρη στην αξιόπαινη προσπάθεια της οποίας ηγείται ο άρχιμ. κ. Γερβάσιος Ραπτόπουλος, 'Ιεροκήρυκας της 'Ι. Μητροπόλεως 'Ιερισσού, 'Αγίου Όρους και 'Αρδαμερίου. Ό π. Γερβάσιος, εκδότης, μεταξύ άλλων, και του περιοδικού «Χριστιανικοί Παλμοί», συγκεντρώνει αξιόλογα ποσά από εισφορές - δωρεές συνδρομητών και άναγνωστών. Στη συνέχεια, έν συνεννοήσει με τους άρμοδίους διαφόρων φυλακών, καταβάλει όφει-

Του κ. Ευαγγέλου Π. Λέκκου

λόμενα ποσά άπόρων κρατουμένων και γίνεται ή άποφυλάκισή τους. Τελευταία έχει επεκτείνει τη δραστηριότητά του αυτή και σε κρατουμένους στις λεγόμενες «ίεραποστολικές χώρες» της 'Αφρικής.

Όσοι επιθυμούν να συμπαρασταθούν στο έργο αυτό ως άπευθύνονται στο περιοδικό «Χριστιανικοί Παλμοί», Τ.Θ. 103 97, 541 10 Θεσσαλονίκη. Ό Κύριός μας είπε: «έν φυλακή ήμην, και ήλθετε προς με» (Ματθ. 25,36).

«Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ»,

το μηνιαίο περιοδικό ορθοδόξου οικοδομής της 'Ι. Μητροπόλεως Σάμου και 'Ικαρίας, διανύει ήδη το 17ο έτος από την επανέκδοσή του με μέριμνα του Σεβ. κ. Παντελεήμονος.

Το περιοδικό διακρίνεται για το ιδιαίτερα έποικοδομητικό περιεχόμενο, την ώραία εμφάνιση, την προβολή των πολλών δραστηριοτήτων της 'Ι. Μητροπόλεως στον πνευματικό και φιλανθρωπικό τομέα και γενικά την κατανοητή από όλους ύλη του.

«Η ΚΑΡΔΙΑ ΜΟΥ ΓΥΜΝΗ»

Με τον τίτλο αυτό κυκλοφόρησαν τα «'Απομνημονεύματα, με αναφορές σε σύγχρονα έκκλησιαστικά, πολιτικά, λογοτεχνικά και άλλα πνευματικά πρόσωπα και θέματα», του άείμνηστου συνεργάτη του «'Εφημερίου» Βασ. Μουστάκη. Έκτείνονται σε 328 σελίδες και άποτελούν το «κύκνειον άσμα του, που συγκέντρωνε τη μεγαλύτερη στοργή κι εκτίμηση του συγγραφέα, άνάμεσα σ' όλα τα έργα του».

Ό Βασ. Μουστάκης († 1984) στο βιβλίο αυτό «έχει θάλει όλο τον έαυτό του, την οικογένειά του, τους φίλους του, τους συναδέλφους του, την 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία και την 'Ελλάδα... μ' ένα λόγο την ίδια την εποχή του, που τόσο έντονα και υπεύθυνα έζησε...». Τα έκτεταμένα Προλεγόμενα του Καθηγητού Π. Β. Πάσχου (σσ. 9-37) παρά τη δήλωσή του ότι θα μιλήσει «για μιá πλευρά» του έργου του, δηλ. για την προσφορά στην ποίηση, πετυχαίνουν να δώσουν μιá άδρή, λιτή και άκριθή εικόνα της προσωπικότητας του άείμνηστου Βασ. Μουστάκη. Βιβλίο, που διαβάζεται ευχάριστα άπ' την άρχή, ως το τέλος.